

Opinnäytetyö (Turku AMK)
Kauneudenhoitoalan koulutusohjelma
Estenomi
2013

Anita Reinikainen ja Arja Sarin

SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ KAUNEUDENHOITOALALLA

– Opintokokonaisuus

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Anita Reinikainen ja Arja Sarin

SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ KAUNEUDENHOITOALALLA

Seksuaalista häirintää esiintyy kaikilla työelämän osa-alueilla ja asia nousee aina ajoittain median otsikoihin. Tutkimusten mukaan häirintää on kokenut joka toinen 15–34 -vuotias nainen. Kauneudenhoitoalalla työskentelevät omasta ulkonäöstään huolehtivat naiset ovat todennäköinen häirinnän kohteeksi joutuva ryhmä ja tämän opinnäytetyön mielenkiinnon kohde. Seksuaalista häirintää esiintyy myös oppilaitoksissa. Useimmiten häirintä tapahtuu alaikäisten kesken, harvemmin opettajan ja alaikäisen välillä. Kouluissa häirintätapaukset paljastuvat yleensä helpommin kuin työpaikoilla.

Oma tutkimus tehtiin Pinni lehden avustuksella. Lehden nettisivulla tehtyyn kyselyyn vastasi kesän 2012 aikana 74 henkilöä. Kysymyksenä oli: "Oletko joutunut seksuaalisen häirinnän kohteeksi asiakkaan, työkaverin tai esimiehen taholta?" Kyselyn tuloksena 53 % vastasi "en lainkaan", 42 % vastasi "joskus" ja 5 % vastasi "kyllä, usein". Tutkimuksen kvalitatiivinen osuus sisälsi haastattelujen lisäksi mahdollisuuden kertoa oma kokemuksensa vapaasti. Laadulliseen tutkimukseen saatiin 18 vastausta. Näiden tutkimusten perusteella vahvistui käsitys siitä, että kauneudenhoitoalalla esiintyy seksuaalista häirintää.

Tutkimusaineiston analysoinnissa hyödynnettiin kattavan asiantuntijaverkoston tietoa ja erityisosaamista. Asiantuntijoina oli seksuaaliterapeutteja, seksuaalipedagogi, seksuaalineuvoja, kuraattoreita, terveydenhoitaja ja poliisi. Lisäksi otettiin yhteys rikosuhripäivystykseen sekä juridiikan asiantuntijaan. Opinnäytetyön päämääränä oli tuottaa 2 opintoviikon mittainen opintokokonaisuus kehittämään erityisesti kauneudenhoitoalan terveystiedon opintoja. Tämä opintokokonaisuus tukee nuorten seksuaalista hyvinvointia. Opintomateriaalissa käsitellään seksuaalisen häirinnän esiintymistapoja ja sen kohtaamista. Lisäksi harjoitellaan käytännön toimintaohjeita seksuaalista häirintää kohdattaessa. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda tärkeä asia esille ja nostaa valmiutta kohdata mahdollinen häirintä kauneudenhoitoalalla.

ASIASANAT: seksuaalinen häirintä, työhyvinvointi, seksuaalisuus, kauneudenhoitoala

Anita Reinikainen and Arja Sarin

SEXUAL HARASSMENT IN BEAUTY CARE

Sexual harassment appears in every sector of working life and occasionally topic reaches media headlines. According to the researches every other 15-34 -year old woman has experienced sexual harassment. Women who work in beauty business take care of their appearance. They are likely victims to sexual harassment and main interest of this thesis. Sexual harassment appears also in educational institutions. Usually harassment takes place between students, rarely between teacher and student. Harassment cases are usually exposed more easily in schools than in workplaces.

Research was done with assistance of the magazine Pinni. During summer 2012 74 people answered to the query in the magazine's website. The question was: "Have you ever been the victim of sexual harassment by customer, co-worker or superior?" The query results: 53% answered "never", 42% answered "sometimes" and 5% answered "yes, often". In addition, the inquiry's qualitative part contained a possibility to freely share own experience about sexual harassment. This part was answered by 18 participants. The study strengthened perception that sexual harassment appears in beauty care.

Knowledge and special expertise of comprehensive web of experts was needed to analyze results. Experts were sexual therapists, sexuality educator, sexual adviser, curators, health nurse and police. Criminal victim support and juridical expert was also contacted. Goal of the thesis was to produce study module which would develop health education especially in beauty care studies. This study module supports youth's sexual well-being. Study material deals with the forms of appearance of sexual harassment and how to face it. Practical guidance is also given. The purpose of the study module is to bring up this important thing and raise the preparedness to face possible harassment in beauty care.

KEYWORDS:

Sexual harassment, well-being, sexuality, beauty care

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	4
2 TAUSTAA	5
3 TUTKIMUSMENETELMÄT	6
3.1 Kvantitatiivinen menetelmä eli määrällinen menetelmä tutkimuksessamme	6
3.2 Kvalitatiivinen eli laadullinen menetelmä	8
3.3 Kuinka toteutimme aineistonkeruun?	9
3.4 Haastattelu	10
3.4.1 Avoin haastattelu	10
3.4.2 Avoimen haastattelun merkitys projektissamme	11
3.5 Tutkimusaineiston analysointi	11
4 SEKSUAALISUUDEN MÄÄRITELMÄT	13
4.1 Mitä tarkoitetaan seksuaalisella häirinnällä?	13
4.2 Laki seksuaalisesta häirinnästä	15
5 ASiantuntijuuden merkitys työssämme	20
5.1 Asiantuntijoiden hyödyntäminen	22
5.2 Sidosryhmäanalyysi	22
5.3 Sidosryhmien määrittäminen	22
5.4 Verkoston muodostuminen	23
5.5 Verkoston merkitys	24
6 OPINTOKOKONAISUUDEN RUNKO JA SISÄLTÖ	25
6.1 Opintokokonaisuuden sisältö	27
6.1.1 Seksuaalisuus	28
6.1.2 Seksuaalioikeudet	29
6.1.3 Seksuaalinen häirintä	30
6.1.4 Seksuaaliterveys	31
6.2 Opintokokonaisuuden tavoitteet	32
6.3 Opintokokonaisuuden toteutus	32
6.4 Opintokokonaisuuden arviointi	33
7 SEKSUAALISEN HYVINVOINNIN INFOPAKETIN merkitys työssämme	35
8 POHDINTA	36
LÄHTEET:	38

LIITTEET

Liite 1. Seksuaalisen hyvinvoinnin infopaketti

Liite 2. Pinni-lehden artikkeli

Liite 3. Aihepiirisuunnitelma Seksuaalinen hyvinvointi 2 ov

KUVIOT

Kuva 1 Asiantuntijat projektissa. 21

Kuva 2 Arviointia määrittelevät kysymykset (Pickford&Brown 2006, 4) 34

1 JOHDANTO

Kauneudenhoitoalalla ei ole aikaisemmin käsitelty seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen mahdollisuutta, eikä asian tärkeyttä ole tuotu opetuksessa esille. Tarpeellisuuden nosti esille lehtien eri artikkelit kuinka sukupuolinen häirintä huonontaa työilmapiiriä ja saattaa aiheuttaa terveysongelmia sekä taloudellisia menetyksiä. Sukupuolinen häirintä voi toimia myös vallankäytön välineenä. Silloin sukupuolinen häirintä voi muodostua henkilökohtaiseksi ongelmaksi. Tämä johtaa siihen, että se muodostuu myös koko työyhteisön ongelmaksi.

Kuinka paljon seksuaalista häirintää esiintyy kauneudenhoitoalalla vai esiintyykö ollenkaan? Tämä kysymys herätti mielenkiintomme aihetta kohtaan. Tavoitteenamme oli selvittää mitä seksuaalinen häirintä pitää sisällään ja esiintyykö sitä kauneudenhoitoalalla. Seksuaalisesta häirinnästä kauneudenhoitoalalla ei ole vielä tehty minkäänlaista tutkimusta, vaikka aihe on ajankohtainen ja nousee ajoittain esiin alalla kuin alalla. Lähdimme käsittelemään aihetta erilaisia tutkimusmenetelmiä hyödyntäen ja käytimme erilaisia asiantuntijoita selventämään mitä seksuaalinen häirintä todellisuudessa on.

Työn tavoitteena on kauneudenhoitoalan opiskelijoiden seksuaalisen hyvinvoinnin tukeminen. Hankkeen tarkoituksena on lisätä terveystiedon opintoihin seksuaalista hyvinvointia koskeva opintokokonaisuus.

Opintokokonaisuus pitää sisällään selkeän ja informatiivisen paketin, joka antaa opiskelijoille selkeän kuvan seksuaalisesta hyvinvoinnista sekä tietoa, mitä seksuaalinen häirintä on. Nuorta voi kyseinen asia hämmentää niin, ettei hän ymmärrä aina omia oikeuksiaan esimerkiksi ilmoittaa häirinnästä eteenpäin auttaville tahoille. Asia on tärkeä ja siksi se tulee olla opiskelijoillakin selvillä.

2 TAUSTAA

Seksuaalista häirintää esiintyy varmasti alalla kuin alalla ja asia nousee aina ajoittain median otsikoihin. Lähdimme tutkimuksellamme kartoittamaan mahdollista seksuaalisen häirinnän esiintyvyyttä kauneudenhoitoalalla. Aloittaessamme meillä oli ennestään jo käsitys siitä, että häirintää esiintyy. Kauneudenhoitoala on hyvin naisvaltainen ala ja asiakaspalvelutyössä ollaan läheisessä kontaktissa asiakkaaseen. Yleisesti ehkä mielletään häirinnän kohdistuvan pääsääntöisesti naisiin. Toki alalla työskentelee myös miehiä, jotka saattavat yhtä hyvin joutua seksuaalisen häirinnän kohteeksi. ”*Sosiaali- ja terveysministeriön teettämän tasa-arvobarometri 2008:n mukaan joka toista 15 – 34 vuotiasta naista on häiritty seksuaalisesti, kirjoittaa Vilkka*” (Vilkka 2011, 45). Lisäksi Vilkka kirjoittaa, että ”*selvästi kymmenen viime vuoden aikana on lisääntynyt 35 – 54 – vuotiaisiin naisiin kohdistuva seksuaalinen häirintä. Heistä joka kolmatta on häiritty seksuaalisesti*” (Vilkka 2011, 45). Sen sijaan häirintää kokevien miesten osuus on jäänyt niin pieneksi, että siitä ei ole kyetty saamaan luotettavana pidettäviä tuloksia.

Sukupuolesta riippumatta seksuaalinen häirintä on sisältänyt kaksimielisiä vitsejä, härskejä puheita, asiattomia ulkonäköä ja vartaloa koskevia huomautuksia sekä ei-toivottua fyysistä lähentelyä ja suoraa seksin ehdottelua (Vilkka 2011, 45.) Aihe on vakava ja vakavasti otettava, koska sillä saattaa olla merkittävät seuraukset ihmisen henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin.

Seksuaalista häirintää esiintyy myös oppilaitoksissa. Sitä saattavat kokea sekä oppilaat että opettajat. Kouluissa seksuaalinen häirintä tapahtuu hyvin usein alaikäisten kesken. Toisinaan sitä saattaa tapahtua opettajan ja alaikäisen välillä. Tällaiset tapaukset kouluissa paljastuvat yleensä paremmin kuin työpaikoilla tapahtuva häirintä (Vilkka 2011, 40).

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimuksen kohteen selkiytyttyä lähdimme suunnittelemaan mitä menetelmiä tulisimme käyttämään, jotta ne tukisivat tutkimusprosessia seksuaalisesta häirinnästä. Ojatalon, Moilasan ja Rintalahden (2009, 121) mukaan ”kehittämistyössä on mahdollista käyttää monenlaisia menetelmiä, myös monia sellaisia, joita tieteellisessä tutkimuksessa ei yleensä käytetä.”

Eri menetelmiä pohtiessamme päädyimme käyttämään muun muassa dokumenttianalyysiä, jonka tarkastelun kohteena voivat olla esimerkiksi tekstiksi muutetut haastattelut, www-sivut, lehtiartikkelit vuosikertomukset, markkinointimateriaalit, ideointipalaverien muistiot, päiväkirjat, puheet, keskustelut, raportit ja muut kirjalliset materiaalit. (Ojatalo 2009, 121). Tämä menetelmä mahdollisti haastateltavien vapaan kerronnan seksuaalisesta häirinnästä. Tarinat haastateltavat kirjoittivat luomallemme dokumenttipohjalle google doc:siin. Dokumenttianalyysimenetelmään lukeutuvat myös haastattelut, joita avaamme seuraavaksi tarkemmin.

3.1 Kvantitatiivinen menetelmä eli määrällinen menetelmä tutkimuksessamme

Ojatalo, Moilanen, Rintalahti määrittelevät kvantitatiiviset ja kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät teoksessaan (2009, 93) seuraavasti:

Tutkimusmenetelmät ovat vanhastaan jaettu määrällisiin (kvantitatiivisiin) ja laadullisiin (kvalitatiivisiin) menetelmiin. Tyypillisin määrällinen menetelmä on lomakekysely tai strukturoitu lomakehaastattelu, jossa kysytään samoja asioita samassa muodossa isolta joukolta vastaajia. Tämä joukko muodostaa otoksen tietystä kohteena olevasta perusjoukosta. Määrälliset menetelmät sopivat hyvin tilanteeseen, jossa halutaan testata, pitääkö jokin teoria paikkansa.

Kirjoittaessamme artikkelin (Liite 2.) Pinni-lehteen (Nro. 6/12), he tekivät puolestamme kyselyn nettisivuillaan kesän ajan, jossa he kysyivät kysymyksen: ”Oletko joutunut seksuaalisen häirinnän kohteeksi asiakkaan, työkaverin tai esimiehen taholta?” 53% vastasi ”en lainkaan”, 42% vastasi ”joskus” ja 5%

vastasi ”kyllä, usein”. Vastaajia oli yhteensä 74. Tässä tapauksessa oli valittu joukko Pinni-lehden lukijoista. Näillä lukijoilla testattiin, pitikö seksuaalinen häirintä paikkaansa vai oliko se mahdollisesti vain kuviteltua. Tämä tutkimus siis palveli hyvin meidän tarkoitusta todeta, että seksuaalista häirintää esiintyy kauneudenhoitoalalla.

Vuonna 2009 Työ ja terveys – kyselyssä tiedusteltiin seksuaalisen häirinnän esiintymistä. Sillä tarkoitettiin ei-toivottua sanallista tai fyysistä seksuaalisväritteistä käyttäytymistä, jonka kohde kokee vastentahtoisena (seksistiset vitsit tai huomautukset, vihjailevat katseet tai eleet, koskettelu tai nipistely). Naisista 3% ja miehistä 1% ilmoitti kokeneensa kuluneen vuoden aikana tämänkaltaista häirintää työssään. Lukumääräisesti tämä tarkoittaa noin 31 000 naista ja noin 12 000 miestä. Eniten seksuaalisen häirinnän kokemuksia oli 25–34 -vuotiailla naisilla, joista häirintää kokeneensa oli maininnut 7%. Miehistä eniten häirinnän kokemuksia oli 20–24 -vuotiailla (3%).

Seksuaalista häirintää ilmeni eniten palvelu-, myynti- ja hoitotyössä, ja toimialoittain tarkasteltuna eniten majoituksen ja ravitsemuksen piirissä. Vuoden 2008 tasa-arvobarometrin mukaan työympäristössä naisia häiritsevät seksuaalisesti eniten miespuoliset työtoverit ja asiakkaat, harvemmin esimiehet.

Joissain ammateissa häirintää esiintyy enemmän kuin toisissa. Poliisien tasa-arvotutkimuksen mukaan naispoliiseista 36% oli kohdannut työyhteisössään seksististä kielenkäyttöä ja viidennes oli kohdannut seksuaalista ja fyysistä ahdistelua. Myös Naisyrittäjien työhyvinvointi tutkimuksessa kysyttiin seksuaalisesta häirinnästä (2010). Lähes joka kuudes (16%) oli kokenut häirintää työssään vähintään joskus. Eniten häirintäkokemuksia oli henkilökohtaisissa palveluissa sekä sosiaali- ja terveyspalveluissa, mikä viittaa asiakkaiden taholta ilmenevään häirintään.

Tutkimusaineistoon saimme vain yhden maahanmuuttajan kirjoituksen. Johtuneeko tämä siitä, että maahanmuuttajat eivät tiedä omia oikeuksiaan ja he

ovat vaikeassa tilanteessa? Kyselyn esittäminen suoraan ei-länsimaalaisille naisille koettiin haasteelliseksi, koska heitä on lähes mahdoton lähestyä perhekokonaisuudesta irrallaan. Ulkopuolisten puuttuminen seksuaalikysymyksiin koetaan helposti hajottavana ja uhkaavana.

Väestöliiton teettämän tutkimuksen mukaan (Apter, Eskola, Säävälä, Kettu 2009, 27) maahanmuuttajille on yleistä, että seksuaali- ja lisääntymisterveysasioista ei puhuta, vaan ne kielletään niin kotona kuin kaveripiirissäkin. Maahanmuuttajajärjestön edustajan mukaan seksuaali- ja lisääntymisterveysasiat ovat pitkälti perheen sisäisiä asioita. Tutkimuksen mukaan useat maahanmuuttajat pelkäävät länsimaalaistumista ja heillä on vahvoja ennakkoluuloja länsimaalaisia kohtaan. Siksi esimerkiksi seksuaalikasvatusta pidetään pahana.

Tämän johdosta emme käsitelleet erikseen maahanmuuttajiin kohdistuvaa seksuaalista häirintää, vaan tutkimme yleisellä tasolla seksuaalista häirintää kauneudenhoitoalalla.

3.2 Kvalitatiivinen eli laadullinen menetelmä

Tyypillisiä laadullisia menetelmiä ovat teema-, avoin ja ryhmähaastattelu sekä osallistuva havainnointi. Tieteellisessä tutkimuksessa laadullisia menetelmiä on käytetty sellaisten aiheiden tutkimiseen, joita ei tunneta entuudestaan hyvin ja joita halutaan ymmärtää paremmin. Kun käytetään laadullista menetelmää, tutkittavia on huomattavasti vähemmän kuin määrällisessä tutkimuksessa, mutta analysoitavaa aineistoa syntyy usein runsaasti. (Ojatalo, Moilanen, Rintalahti 2009, 94)

Hirsijärvi, Remes ja Sajavaara taas kuvaavat teoksessaan (2004, 152) laadullista tutkimusta seuraavasti:

”Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen tarkoitus on todellisen elämän kuvaaminen. Tähän sisältyy ajatus, että todellisuus on moninainen.

Tutkimuksessa on kuitenkin otettava huomioon, että todellisuutta ei voi pirstoa mielivaltaisesti osiin. Tapahtumat muovaavat samanaikaisesti toinen toisiaan, ja onkin mahdollista löytää monensuuntaisia suhteita. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti”.

Edellinen kappale antoi syyn päätyä laadulliseen tutkimusmenetelmään. Laadullinen menetelmä on juuri valitsemamme dokumenttianalyysimenetelmä. Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Näitä voidaan käyttää joko vaihtoehtoisina, rinnakkain tai eri tavoin yhdisteltyinä tutkittavan asian ja resurssien mukaan. Lähdimme keräämään aineistoa siten, että kyselyyn vastaajat saivat kirjoittaa tarinansa vapaasti, ilman johdattelevia kysymyksiä.

3.3 Kuinka toteutimme aineistonkeruun?

Perehdyttyämme huolellisesti tietoperustaan seksuaalisesta häirinnästä sekä eri tutkimusmenetelmistä, teimme niiden pohjalta kyselykirjelmän lähetettäväksi eri foorumeihin (Suomi24 keskustelupalsta, Me naiset keskustelupalsta, Facebook) ja sähköisesti palvelualojen ammattiliittoon (PAM) ja Suomen kosmetologien yhdistykseen (SKY). Liitoista he välittivät kyselyn eteenpäin jäsenilleen. Kyselyn saaneita sähköpostitse oli noin 6500. Lisäksi toistettiin vielä SKY:n toimesta jakelu noin 2 viikon kuluttua edellisestä postituksesta. Opiskelukaverimme julkaisivat aiheemme blogissaan sekä kirjoitimme aiheesta artikkelin Hyve - verkkolehteen sekä Pinni-lehteen.

Ensi alkuun emme saaneet aikaan toivottua tulosta, mutta kärsivällisyytemme palkittiin ja aineistoa alkoikin tulla jatkettuamme kyselyä kesän ajan. Täydensimme aineistoa myös jalkautumalla kauneudenhoitoalan ammattilaisten luokse haastattelemaan heitä suoraan aiheen tiimoilta.

3.4 Haastattelu

”Haastattelu on yksi käytetyimmistä tiedonkeruumenetelmistä sekä tutkimus- että kehittämistyössä. Haastattelu kannattaa yhdistää kehittämistyössä myös toisiin menetelmiin, sillä useimmiten menetelmät tukevat hyvin toisiaan määrittelevät Ojatalo, Moilanen ja Rintalahti (2009, 95).”

3.4.1 Avoin haastattelu

Suvi Vuorelan (2005, 12) tutkimuksen mukaan avoin haastattelu on haastattelutyypeistä vapaamuotoisin. Siinä käytetään avoimia kysymyksiä, joissa vastausvaihtoehtoja ei ole valmiiksi muotoiltu. Avoin haastattelu on keskustelunomainen tilanne, jossa on tietty aihe. Aiheen käsittelyssä voidaan mennä syvällekin. Haastattelijalla on mahdollisuus kysyä uusia kysymyksiä haastateltavan vastausten perusteella.

Tämä haastattelumenetelmä on lähtöisin lääkäreiden ja pappien käyttämästä klinisestä haastattelusta ja tällä vuosisadalla myös monet muut ammattiryhmät ovat ottaneet sen käyttöönsä (Hirsjärvi, Hurme 2001, 21.)

Avoin haastattelu sopi meille, koska se on haastattelutyypeistä vapaamuotoisin. Tässä haastattelutyyppissä käytetään avoimia kysymyksiä, joissa vastausvaihtoehtoja ei ole valmiiksi muotoiltu. Tämä mahdollisti haastateltavien vapaan kerronnan omista kokemuksistaan seksuaalisesta häirinnästä. Aiheen käsittelyssä mennään tarvittaessa syvällekin. Meillä oli myös mahdollisuus kysyä uusia kysymyksiä haastateltavan kerronnan perusteella.

Vapaan haastattelun purkaminen oli mielestämme työlästä, koska puhtaaksi kirjoittamista oli suhteellisen paljon ja kuitenkin halusimme säilyttää haastateltavien alkuperäisen tekstin. Toisaalta keskustelun edetessä oli helppo esittää tarkentavia kysymyksiä. Ne poikivat runsaasti aiheeseen liittyviä uusia ajatuksia. Haastattelu toi esille myös asioita, joita emme suoraan osanneet kysyä. Avoimen haastattelumenetelmän käyttö on kannattavaa silloin, kun haastateltavien kokemukset vaihtelevat paljon ja kun haastateltavia ei ole monta.

3.4.2 Avoimen haastattelun merkitys projektissämme

Käytimme avointa haastattelua tukemaan aiemmin tehtyä laadullista aineistonkeruuta. Annoimme haastateltavien vapaasti kertoa omia kokemuksiaan ja tuntemuksiaan joutuessaan seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Nauhoitimme haastattelut, jotka myöhemmin kirjoitimme auki aineiston keruupohjalle tapauksiksi. Haastattelut kestivät muutamista minuuteista tuntiin.

Haastattelu on aina vuorovaikutusta, joka vaatii osallistujien välistä luottamusta. Aluksi kerroimme haastattelun ja kehittämistyön tarkoituksen, jotta saavuttaisimme haastateltavien luottamuksen. He joutuivat kertomaan hyvinkin henkilökohtaisia asioita, jotka saattoivat olla arkaluonteisia.

Kirjattuamme haastattelut määrittelimme tapaukset lievistä vakavampiin seksuaalisiin häiriköintitapauksiin. Tutkimustuloksena saimme suurimmaksi osaksi suhteellisen lieviä tapauksia, vain muutama oli vakavampia tapauksia.

3.5 Tutkimusaineiston analysointi

Teemahaastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin haastattelun jälkeen. Menetelmä on melko työläs, mutta tutkimuksessamme pääpaino oli ns. ”vapaalla tarinankerronnalla”, joten teemahaastattelujen lukumäärä jäi vähäisemmäksi. Tarinoita saimme kaikkiaan 18. Otos on melko vähäinen siihen nähden, että häirintää kuitenkin esiintyy melko yleisesti. Haastatteluaineiston analyysin yksinkertaisin tapa on ilmiöiden määrän laskeminen, mutta kuten aiemmin jo todettiin kvalitatiivisen tutkimuksen olevan käyttökelpoisempi tässä tapauksessa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkimusaineistoa oli vaikea purkaa teema-alueittain, mutta tarinoiden jako hiusalalla toimiviin ja kosmetologialalla toimiviin pystyttiin tekemään. Tarinoista 6 oli tapahtunut kosmetologialalla ja loput 12 hiusalalla. Tästä voidaan tehdä sellainen johtopäätös, että häirintä saattaa olla hiusalalla hieman yleisempää. Johtuen varmasti siitä, että hiusalalla on enemmän miesasiakkaita.

Asian arkaluontoisuuden takia vastaajat vastasivat anonyymisti, joten emme pystyneet määrittämään tarkkaa sukupuolta. Seksuaalista häirintää koettiin asiakkaiden, kollegoiden ja esimiesten taholta. Seksuaalisen häirinnän tavallisin muoto oli vihjailevat puheet liittyen ulkomuotoon tai asiattomat seksuaaliväritteiset huomautukset ja vitsit. Tutkimustemme perusteella fyysinen koskettelu oli vähäisempää ja koski vain räikeimpiä tapauksia. Tarinoista nousi esille melko samankaltaisia asioita, kun Vilkka kirjassaan luettelee:

”Sukupuolisesti vihjailevat eleet tai ilmeet, härskit puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset, seksuaalisesti värittyneet kirjeet, sähköpostit, tekstiviestit, puhelinsoitot, fyysinen koskettelu tai sukupuoliyhteyttä tai muuta kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset.” (Vilka 2011, 35.) Emme liitä tarinoita tähän työhömmee, mutta mikäli ne herättävät kiinnostusta meihin voi ottaa yhteyttä ja vastaamme mielellämme kysymyksiin.

Pohdimme kovasti sitä, miksi emme saaneet enempää tarinoita kasaan siitä huolimatta, että saimme kuitenkin tavoitettua melkoisen joukon alamme ammattilaisia. Pidetäänkö seksuaalista häirintää tavallaan tässä mittakaavassa kuin tarinoiden kertojat meille kertoivat, vähäpätöisenä ja merkityksettömänä. Osittain sitä voidaan pitää jopa päivän piristykseenä, jos se tapahtuu hyvän maun rajoissa. Milloin voidaan katsoa häirinnän olevan häirintää ja milloin flirttiä? Tämä asia riippuu täysin siitä, miten kohde asiaan suhtautuu. Vilkan kirjassa Kari Väestöliitosta pohtii häirinnäksi määrittelemisen vaikeutta seuraavasti: *”Rajanveto flirtin, huumorin ja häirinnän välillä voi olla vaikeaa. Häirintä on aina yksilöllinen kokemus ja ratkaisevaa on, kuka on tekijä, mikä on tilanne, mikä on tekotapa sekä miten kohde tilanteen kokee. Joskus on vaikea sanoa, mitä teolla loukattiin.”* (Vilka 2011, 61.)

Seksuaalisen häirinnän esiintyvyys alallamme vakuutti meidät siitä, miten tärkeää on ottaa asia esille jo opiskeluvaiheessa. Mikäli tunnistamme seksuaalisen häirinnän jo alkuvaiheessa, voidaan asiaan puuttua välittömästi. Päätimme lähteä toimimaan konkreettisesti, jotta saisimme asian nostettua

esille aluksi omissa työorganisaatioissamme. Työskentelemme molemmat alan oppilaitoksissa opettajina, joten koimme tärkeänä tuoda esille nuorille opiskelijoillemme seksuaalisen hyvinvoinnin merkitystä. Päätimme lähteä verkostoitumaan ja hakemaan lisää tietoa ja asiantuntijuutta kyseisen asian tiimoilta. Verkostoitumisen ansioista pystyimme työstämään infopakettin seksuaalisen hyvinvoinnin tueksi sekä työstämään opintokokonaisuuden, joka voidaan liittää esimerkiksi terveystiedon tai elinikäisen oppimisen avaintaitojen opintoihin.

4 SEKSUAALISUUDEN MÄÄRITELMÄT

Vilka H. määrittelee seksuaalisen häirinnän kirjassaan seuraavasti: *”Seksuaalinen häirintä on tarkoituksellista, ei-toivottua, yksipuolista seksuaalisväritteistä käyttäytymistä tai sukupuoleen perustuvaa syrjintää. Se voi olla fyysistä koskettelua tai puhetta, jonka kohde tuntee vastenmieliseksi. Häirinnästä saatetaan vaieta, koska kohde pelkää leimautumista ja häpeän tuntoa. Myös kollegat saattavat vaieta tai kieltää koko ongelman ja kohteen saattaa olla vaikea saada apua.*

Häiritsijän asemasta riippuu, miten häirintä koetaan. Ylemmässä asemassa olevan harjoittama häirintä koetaan pahempaan kuin kollegan, sillä siihen voi liittyä uhkaa, lausumatontakin esimiehen valta-aseman vuoksi. Flirttaamista ja häirintää voi olla vaikea joskus erottaa, sillä ihmisten sietokyky ja kokemukset ovat erilaiset.” (Vilka 2011, 35).

4.1 Mitä tarkoitetaan seksuaalisella häirinnällä?

Käsitteellisesti seksuaaliseen häirintään liittyvät asiat ovat edelleen täsmentymättä, koska tilanteet, tekotavat, tekijät ja kohteet vaihtelevat suuresti. Arkikielessä käytetään rinnakkain ilmaisuja seksuaalinen häirintä ja ahdistelu, ei-toivottu seksuaalinen käyttäytyminen, seksuaalinen kaltoin kohtelu sekä seksuaalinen hyväksikäyttö. Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (1986/609) 7. pykälässä määritellään seksuaalisen häirinnän tarkoittavan

sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. ”*Seksuaalista häirintää ovat esimerkiksi seuraavat asiat, mikäli ne ovat luonteeltaan seksuaalisia tai seksuaalisesti väritynyttä käytöstä: sukupuolisesti vihjailevat eleet tai ilmeet, härskit puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset, pornoaineistot, seksuaalisesti värityneet kirjeet, sähköpostit, tekstiviestit, puhelinsoitot, fyysinen koskettelu ja sukupuoliyhteyttä tai muuta kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset.*” (Vilkkä 2011, 35.)

Yle uutisten mukaan (27.5.2012) Sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvobarometri kertoo, että joka kahdeksas suomalaismies on kokenut seksuaalista häirintää naisten taholta. Alle 35- vuotiaista miehistä seksuaalista ahdistelua on kokenut joka viides.

Yleisesti ajatellaan, että naiset ovat seksuaalisen häirinnän kohteena, vaikka myös miehet kokevat seksuaalista häirintää. Miesten seksuaalisesta häirinnästä tehdään helposti vitsi. Miehet eivät vain usein kehtaa puhua asiasta, koska he pelkäävät joutuvansa pilkan kohteeksi muiden miesten ja naisten taholta.

”*Miestutkija **Pasi Malmi** korostaa Sunnuntaisuomalaisessa, että flirtin ja seksuaalisen häirinnän ero on hiuksenhieno. Flirtissä kumpikin osapuoli on pelissä mukana. Häirinnän puolelle touhu lipsahtaa helposti siinä vaiheessa, kun kiinnostus on yksipuolista eikä aloitteen tekijä hyväksy torjuntaa.*” (Iltasanomat 5.7.2009.)

Olisiko miesten pilkan kohteeksi joutuminen mahdollisesti syynä, ettemme saaneet miehiltä kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä tutkimukseemme? Tutkimusaineiston puuttumisen johdosta emme käsitelleet erikseen miesten seksuaalista häirintää, vaan päätimme keskittyä yleisellä tasolla seksuaaliseen häirintään kauneudenhoitoalalla.

Mielestämme on ensiarvoisen tärkeää tuoda esille oppilaille nämä määritelmät seksuaalisesta häirinnästä, koska kokemukset ja tilanteet ovat erilaisia. Opetuskokonaisuuteen on lisätty mahdollisuus asiantuntijoiden luennoimiseen, koska ammattilaisilla on tietoa ja taitoa tunnistaa ja puuttua seksuaaliseen häirintään. Tästä välittyy oppilaille mielikuva, että ammattilaisilla on mahdollisuus ja velvollisuus auttaa ja toimia apua tarvittaessa.

Toivanen & Bergbom ovat työterveyslaitoksen tutkimuksen (2013) mukaan todenneet seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän aiheuttavan seuraavanlaisia seuraamuksia:

Häirinnän seuraukset yksilölle

- voimakkaat kielteiset tuntemukset, ajatukset ja itsesyytökset
- masentuneisuus, stressioireet, muu psyykinen sairastuminen
- laajenevat ihmissuhdeongelmat
- pyrkimys vaihtaa työpaikkaa, sitoutumisen heikkeneminen
- toistuva sairastelu, työstä poissaolo, terveyden ja hyvinvoinnin häiriöt, pahimmillaan jopa työkyvyttömyys

4.2 Laki seksuaalisesta häirinnästä

Oppilailla on oikeus tietää miten laki määrittelee seksuaalisen häirinnän ja mitkä ovat yksilön oikeudet joutuessaan seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Pidämmekin tärkeänä opintokokonaisuuden osiona lakia seksuaalisesta häirinnästä.

Tehdessämme yhteistyötä Selkenevää -hankkeen kanssa, heiltä tuli ajatuksia mahdollisten häiriötilanteiden ratkaisemiseksi. Näitä ratkaisuja olisi hyvä käydä läpi yhdessä oppilaiden ja koulupoliisin kanssa. Tällöin oppilaat kokisivat saavansa apua mahdollisten ongelmien sattuessa.

Aaltonen, J. (2012,14) mukaan tapahtumien ennakoitavuus sekä luottamus omaan selviytymiskykyyn luovat turvallisuutta. Turvataitokasvatuksella voidaan vahvistaa nuorten taitoja tunnistaa uhkaavia tai turvattomuutta herättäviä

merkkejä, jolloin nuori ei välttämättä ajaudu tällaisiin tilanteisiin. Jos nuori päätyy haasteelliseen tilanteeseen, hänellä on valmiuksia selviytyä tilanteesta, kun niitä on etukäteen vahvistettu turvataitoharjoituksilla. Häirinnän ja väkivallan tilanteet ovat monimuotoisia, eikä tyhjentävää ohjeistusta voi antaa jokaisen mahdollisen tilanteen varalle. Siksi onkin tärkeää vahvistaa nuorta itseään suojaavia taitoja ja kykyjä. (Lajunen et al. 2005.) Jokaisella on oikeus pitää puolensa.

On hyvä, että koulupoliisi kertoo esimerkkitalanteita, joita voi tulla eteen opiskeluaikana sekä työelämään siirryttäessä. Oppilaan kanssa voidaan yhdessä pohtia seuraavia asioita:

Missä vaiheessa pyytää apua, jos tuntuu, ettei yksin pärjää?

- Jos työskentelee yksin, voisi miettiä valmiiksi "turvasuunnitelman", konkreettisen ohjeistuksen, jonka mukaan toimia ikävässä tilanteessa.
- Asioista pitäisi puhua harjoittelussa ja työpaikoilla
- Turvasuunnitelmaan tutustuminen ennen työhön ryhtymistä. Etsi tietoa ja ohjeita miten tilanteissa pitäisi toimia
- Harjoitellaan jämäkkyyttä puuttua seksuaaliseen häirintään
- Hyvän itsetunnon vahvistaminen
- Erilaisten irrottautumiskeinojen opettelu
- Huutaminen eli äänen käyttö tarvittaessa – vaatii treenaamista
- Selkeän ei:n sanominen ja työskentelyn lopettamisen uskaltaminen

(Yhteistyö Selkenevää -hankkeen kanssa, Chat 11.12.2012)

Koulupoliisi kertoo mitä tasa-arvolaki sanoo seksuaalisesta häirinnästä: ” Tasa-arvoasiain neuvottelukunta pitää tärkeänä ja kannatettavana, että seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän selkeät ja täsmälliset määritelmät sisällytetään tasa-arvolakiin.” (sosiaali- ja terveysministeriö)

Tasa-arvolain (2009) mukaan työnantajan tulee ryhtyä toimenpiteisiin häirinnän poistamiseksi saatuaan siitä tiedon.

- Työnantajan tulee myös ennakolta pyrkiä estämään häirintätilanteiden syntyminen.
- Työturvallisuuslaki kieltää häirinnän epäasiallisena kohteluna, josta voi aiheutua työntekijän turvallisuudelle tai terveydelle haittaa tai vaaraa.
- Jos häirintä jatkuu, tai jos häiritty ei uskalla ottaa asiaa häiritsijän kanssa puheeksi, hän voi pyytää työtoverin tai työntekijän edustajan apua, ja yhdessä hänen kanssaan pyytää häiritsijää muuttamaan käytöstään.
- Erytisen tärkeää on että kaikki tilanteet, huolimatta siitä kuinka vähäpätöisinä häiritty niitä pitäisikin, kirjataan muistiin eli dokumentoidaan.

Seksuaalista häirintää koetaan paljon nykyään työpaikoilla, varsinkin kauneudenhoitoalalla sekä hoitoalalla.

Rikoslaissa 17 ja 20 luvussa määritellään seksuaalinen häirintä seuraavasti:

Sukupuolisiveellisyyden julkinen loukkaaminen 21 § (24.7.1998/563)

Joka tekee julkisesti sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan teon siten, että se aiheuttaa pahennusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä rangaistusta, *sukupuolisiveellisyyden julkisesta loukkaamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Pakottaminen seksuaaliseen tekoon 4 § (24.7.1998/563)

Joka väkivallalla tai uhkauksella pakottaa toisen ryhtymään muuhun kuin 1 §:ssä tarkoitettuun seksuaaliseen tekoon tai alistumaan sellaisen teon kohteeksi ja se olennaisesti loukkaa toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava *pakottamisesta seksuaaliseen tekoon* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Pakottamisesta seksuaaliseen tekoon tuomitaan myös se, joka käyttämällä hyväkseen sitä, että toinen tiedottomuuden, sairauden, vammaisuuden, pelkotilan tai muun avuttoman tilan takia on kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan, saa hänet ryhtymään 1

momentissa tarkoitettuun seksuaaliseen tekoon tai alistumaan sellaisen teon kohteeksi ja se olennaisesti loukkaa hänen seksuaalista itsemääräämisoikeuttaan. (13.5.2011/495) Yritys on rangaistava.

Määritelmät 10 § (24.7.1998/563)

Sukupuolilyhteydellä tarkoitetaan tässä luvussa sukupuolielimellä tapahtuvaa tai sukupuolielimeen kohdistuvaa seksuaalista tunkeutumista toisen kehoon.

Seksuaalisella teolla tarkoitetaan tässä luvussa sellaista tekoa, joka tekijä ja kohteena oleva henkilö sekä teko-olosuhteet huomioon ottaen on seksuaalisesti olennainen. (20.5.2011/540)

Teoksessa Paljastettu intiimi sukupuolistuneen väkivallan dynamiikka (Näre ja Ronkainen 2008, 451–452) Peltola (2008) toteaa, että ”*sukupuolisesta häirinnästä on kyse silloin, kun tekijä tietää tai hänen olisi tavanomaista harkintaa käyttäen pitänyt tietää, että hänen käytöksensä on ei-toivottua. Tämä ei-toivottavuus ilmenee suhtautumisensa häiritsijän käyttäytymiseen*”. Tämä tarkoittaa sitä, että uhrin pitäisi ilmaista häiritsijälle vastentahtoisuutensa, jotta häirintä on ns. objektiivista. Peltola erittelee subjektiivisen häirinnän, jonka erittelijänä on uhrin oma kokemus. Joku saattaa kokea imartelevat katseet tai vitsailut miellyttävänä, kun taas joku toinen kokee saman häiritsevänä. Tällöin henkilö, joka kokee käytöksen häiritsevänä voi pyytää häiritsijää lopettamaan vitsailut. Tällöin häiritsijän tulisi ymmärtää vastuunsa käytöksen lopettamisesta. Esimerkiksi oma huumorintaju ei oikeuta käytökseen, jonka uhri kokee häiritseväksi.

Vilka (2011, 35) toteaa kirjassaan, että käsitteellisesti seksuaaliseen häirintään liittyvät asiat ovat edelleen täsmentymättä, koska tilanteet, tekotavat, tekijät ja kohteet vaihtelevat suuresti. Arkikielessä käytetään rinnakkain ilmaisuja seksuaalinen häirintä ja ahdistelu, ei-toivottu seksuaalinen käyttäytyminen, seksuaalinen kaltoin kohtelu sekä seksuaalinen hyväksikäyttö. Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (1986/609) 7. pykälässä määritellään seksuaalisen häirinnän tarkoittavan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti

tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Vilkan (2011, 35) mukaan seksuaalista häirintää ovat esimerkiksi seuraavat asiat, mikäli ne ovat luonteeltaan seksuaalisia tai seksuaalisesti väritynyttä käytöstä: sukupuolisesti vihjailevat eleet tai ilmeet, härskit puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset, pornoaineistot, seksuaalisesti värityneet kirjeet, sähköpostit, tekstiviestit, puhelinsoitot, fyysinen koskettelu ja sukupuoliyhteyttä tai muuta kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset (Vilkka H. 2011,35.)

Yle uutisten mukaan (27.5.2012) Sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvobarometri kertoo, että joka kahdeksas suomalaismies on kokenut seksuaalista häirintää naisten taholta. Alle 35- vuotiaista miehistä seksuaalista ahdistelua on kokenut joka viides.

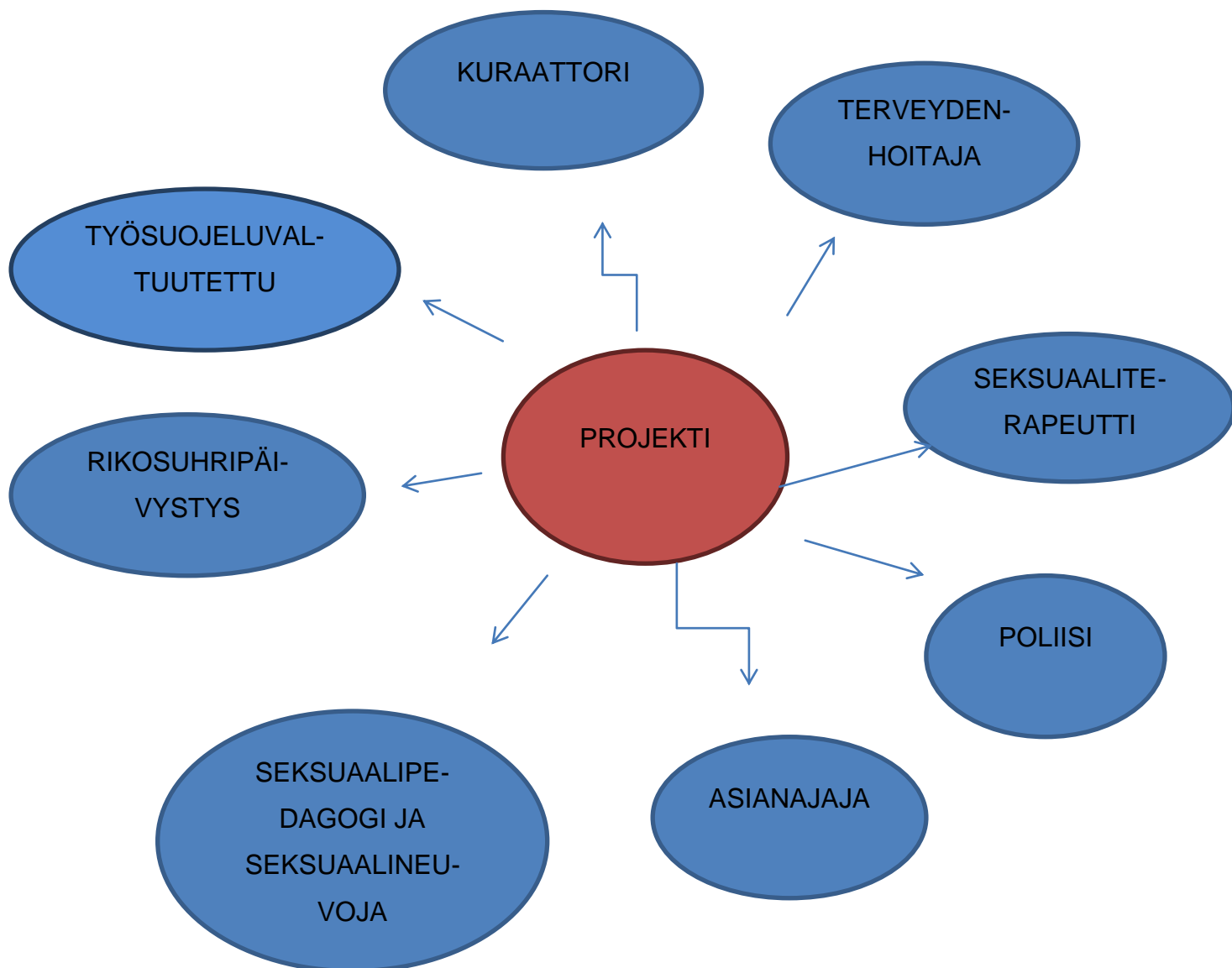
Pidämme itsestään selvyutenä, että naiset ovat seksuaalisen häirinnän kohteena, vaikka miehet kokevat myös seksuaalista häirintää. Miesten seksuaalisesta häirinnästä tehdään helposti vitsi. Ajatellaan, että naisten huomio olisi mukavaa, vaikka jotkut miehet voivat kokea huomion ahdistavana ja epämukavana. Naisten huomio voi toki olla hauskaa ja mukavaa, mutta se on ihan eri asia kuin epämukavalta tuntuva vihjailu tai muu häirintä. Miehet eivät vain usein kehtaa puhua asiasta, koska he pelkäävät joutuvansa pilkan kohteeksi muiden miesten ja naisten taholta.

Mielestämme on ensiarvoisen tärkeää tuoda esille oppilaille nämä määritelmät seksuaalisesta häirinnästä, koska kokemukset ja tilanteet ovat erilaisia. Opetuskokonaisuuteen on lisätty mahdollisuus asiantuntijoiden luennoimiseen, koska ammattilaisilla on tietoa ja taitoa tunnistaa ja puuttua seksuaaliseen häirintään. Tästä välittyy oppilaille mielikuva, että ammattilaisilla on mahdollisuus ja velvollisuus auttavat ja toimia apua tarvittaessa.

5 ASiantuntijuuden merkitys työssämme

Verkostoituneessa maailmassa yritysten ja toimialojen rajat saattavat hämärtyä, samoin kuin eri henkilöstöryhmien selvät tehtävärajat. Kehityskulun oletetaan johtavan siihen, että kysyntää on monenlaisille osaajille. Opetin. fi mukaan vuonna 2015 suomalaiset yritykset toimivat osana globaalia verkostoa. Niemelän (2002) mukaan verkostoitumisen tarkoituksena on osaamista yhdistämällä pyrkiä palvelemaan asiakkaita huomattavasti paremmin kuin mitä osapuolet erikseen pystyisivät tekemään. Verkostoitumisessa tieto, osaaminen ja arvot yhdistyvät lisäarvoa synnyttäväksi toiminnaksi. Työelämässä tarvitaan tasapainoisessa suhteessa erikoisosaajia ja osaamisen yhdistäjiä. Tarvitaan syvää ja huipputasoista ydinosaamista, mutta myös tarvitaan niitä, jotka pystyvät toimimaan eri osa-alueilla laaja-alaisesti. Alati koveneva kilpailu ja verkostomainen työskentely edellyttävät työntekijöiltä erityisesti joustavuutta. Kun yritykset elävät jatkuvassa muutoksessa, työntekijän joustavuudesta ja kyky suhtautua muutokseen on tullut perustaito, jota voidaan hyvin verrata vaikkapa lukutaitoon. (Niemelä S, 2002)

Verkostoituminen oli projektissämme sekä välttämätöntä että itsestäänselvyys, jotta pääsimme työssämme etenemään. Tarvitsimme kattavan asiantuntijaverkoston ympärillemme saadaksemme tietoa ja erityisosaamista. Suunnittelimme melko kattavaa asiantuntijatiimiä, jota kuvaamme seuraavassa kuviossa.

Kuva 1 Asiantuntijat projektissa.

5.1 Asiantuntijoiden hyödyntäminen

Lähdimme suunnittelemaan millaista asiantuntijaverkosta tarvitsisimme, jotta saisimme mahdollisimman monenlaista näkökulmaa seksuaalisesta häirinnästä. Tarvitsimme myös asiantuntijuutta siihen, miten kannattaa toimia, mikäli häirinnän kohteeksi joutuu. Päätimme, että lähestymme oppilaitoksiemme kuraattoreita ja terveydenhoitajia ensi töiksemme. Kerroimme heille aiheestamme ja mihin olemme pyrkimässä. Heidän verkostoistaan saimme vinkkejä niistä ihmisistä, joista saattaisi olla apua projektissamme. Lähestyimme kyseisiä asiantuntijoita sähköpostitse ja puhelimitse kertomalla hankkeestamme. Alun perin oli tarkoitus työstää infopakettia avuksi niille, jotka ovat joutuneet seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Ideamme jalostui yhteistyökumppaneiden johdosta niin, että se sisältää tietoa nuorten omaan seksuaaliseen hyvinvointiin liittyen sekä tietoa seksuaalisesta häirinnästä ja ohjeita miten voi ja kannattaa menetellä, mikäli joutuu häirinnän kohteeksi. Infopaketti kohdistetaan kauneudenhoitoalan nuorille opiskelijoille osana heidän terveystasvatustaan.

5.2 Sidosryhmäanalyysi

Verkoston rakentamisen alkuvaiheessa käytimme apunamme sidosryhmäanalyysiä, jonka avulla kartoitimme mahdolliset yhteistyökumppanit. Lähdimme projektissamme sidosryhmäanalyysiä apuna käyttäen määrittämään asiantuntijaverkostoamme, joka auttaisi meitä työstämään infopakettia seksuaalista häirintää kokeneille. Sidosryhmäanalyysi on toimiva työkalu lähettäessä tunnistamaan mahdollisia yhteistyökumppaneita.

5.3 Sidosryhmien määrittäminen

Sidosryhmäanalyysin avulla selvitetään ne osapuolet, jotka ovat tavalla tai toisella tekemisissä kyseisen hankkeen kanssa, kuuluvat samalle toimintalueelle ja heillä on hankkeen kannalta tärkeää ammattitaitoa ja tietämystä. Helakorven (2005) mukaan sidosryhmät voivat vaikuttaa hankkeen

onnistumiseen sekä positiivisesti että negatiivisesti. Kyseisessä hankkeessa sidosryhmien merkitys on erittäin suuri. Eri asiantuntijoiden tieto on ensiarvoisen tärkeää ja välttämätöntä hankkeen onnistumisen kannalta.

Sidosryhmäanalyysissä kartoitetaan usein myös yhteistyökumppaneiden sidosryhmät, koska myös nämä saattaisivat olla potentiaalisia yhteistyökumppaneita. Näin kävi myös meidän hankkeessamme, sidosryhmämme siis poiki uuden sidosryhmän, joka mahdollisti meille isomman asiantuntijanjoukon lausunnot. Sidosryhmäanalyysiin kuuluu tunnistaminen, analysoiminen ja luokittelu. (Helakorpi S, 2005).

Helakorven mukaan sidosryhmät on tietenkin ensin tunnistettava, jotta heidät saataisiin osallistumaan ja jotta heihin voitaisiin olla yhteydessä. Sidosryhmien analysoiminen eri ominaisuuksien perusteella auttaa löytämään hankkeeseen eri tavalla liittyviä sidosryhmiä, joiden kiinnostus ja asiantuntijuus vaihtelevat. Lopuksi sidosryhmiä voidaan luokitella erilaisilla kriteereillä. Sidosryhmien luokittelu eri ominaisuuksien perusteella auttaa määrittämään, ketkä tulevat eniten vaikuttamaan hankkeeseen. Sidosryhmien tunnistamisvaiheessa pyritään määrittämään mahdollisimman kattava valikoima erilaisia sidosryhmiä. Hyviä keinoja sidosryhmien tunnistamiseen ovat mm. aivoriihi, jossa mahdollisimman monia toimijoita tunnistetaan ja mahdollisimman monia näkökulmia tuodaan esille. Voidaan käyttää myös lumipallomenetelmää, jossa pyydetään jo olemassa olevia sidosryhmiä tunnistamaan muita. (Helakorpi S. 2005).

5.4 Verkoston muodostuminen

Verkostomme muodostui seuraavista asiantuntijoista: poliisi, 2 seksuaaliterapeuttia, 2 kuraattoria, terveydenhoitaja sekä seksuaalisen hyvinvoinnin vahvistamishankkeen työntekijät seksuaalipedagogi ja seksuaalineuvoja. Yhteyttä otettiin myös rikosuhripäivystykseen sekä juridiikan asiantuntijaan. Olemme tyytyväisiä verkostomme monipuolisuuteen. Saimme paljon sellaista tietoa ja osaamista projektiimme, jota itse emme olisi voineet tietää.

5.5 Verkoston merkitys

Saimme työstettyä asiantuntijaverkostomme avulla seksuaalista hyvinvointia ja seksuaalista häirintää käsittelevän infopakedin. Lisäksi kiinnostuimme kehittämään yhteistyössä selkenevää – hankkeen kanssa kauneudenhoitoalalle seksuaalisen hyvinvoinnin opintokokonaisuutta. Pyrimme vaikuttamaan oppilaitoksissamme siihen, että nuorten terveystieteiden opintoihin lisättäisiin 2 opintoviikon laajuinen seksuaalisen hyvinvoinnin opintokokonaisuus, jota olemme selkenevää – hankkeen laatimasta opintokokonaisuudesta muokanneet kauneudenhoitoalalle sopivaksi. Infopakettimme täydentää osaltaan kyseistä opintokokonaisuutta ja sopii hyvin opiskelijoille jaettavaksi kyseisen kurssin yhteydessä.

6 OPINTOKOKONAISUUDEN RUNKO JA SISÄLTÖ

Erilaisilla kauneudenhoitoaloilla työskentelee enimmäkseen naisia, jotka huolehtivat omasta ulkonäöstään ja haluavat olla työnsä hyviä edustajia. Työssään he koskettelevat asiakkaitaan. Tämä saattaa toisinaan johtaa asiakkaan olettamaan, että he ovat yleisiä objekteja. Asiakkaat saattavat ajatella, että he voivat kosketella ja lähestyä työntekijää erilaisilla intiimeillä ehdotuksilla sekä arvostella työntekijän ulkonäköä. Tällaisesta käyttäytymisestä puuttuu toisen ihmisen yksityisyyden kunnioitus.

Haastattellessamme seksuaaliterapeutti Riitta Perttula, hän totesi, että tekijä on tällöin tunkeutunut ja kajonnut työntekijän henkilökohtaiselle alueelle. Tämä saattaa haavoittaa syvästi uransa aloittelevaa nuorta naista. Se voi loukata vakavastikin ja vaikuttaa pitkään kielteisenä naisen hyvinvoinnissa. Se voi myös vääristää naisen syvintä kokemusta omasta naiseudestaan sekä seksuaalisena yksilönä olemistaan. Seksuaalisuus on jokaiselle omaa herkkää aluetta. Siihen kajoaminen voi aiheuttaa identiteetin sekä itsekunnioituksen menettämistä.

Seksuaalisen häirinnän tutkiminen ja pohdiskelu herättelivätkin esiin ajatuksen mahdollisuudesta saada alan koulutusohjelmiin tärkeänä osana tämän asian esille tuomisen. Jo sen avulla tehtäisiin asia olemassa olevaksi. Kyseisestä asiasta keskusteleminen auttaisi nuoria naisia tiedostamaan näiden tilanteiden mahdollisuuden tulevassa työssään.

Opetushallitus määrittää oppilas ja opiskelijahuollon oppaassa (2012), että ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteiden mukaan koulutuksen järjestäjällä tulee olla oppimisympäristön turvallisuutta edistävä kriisisuunnitelma ja toimintaohjeet kiusaamisen, häirinnän, käyttäytymishäiriöiden ja väkivallan varalta. Opiskelijoita tulee rohkaista osallistumaan ja vaikuttamaan oman oppilaitosyhteisönsä hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen. Tämä tukee opintokokonaisuuden rakentamisen tarpeellisuutta kauneudenhoitoalalle.

Kehittämistehtävänä suunnittelimme 2 opintoviikon pituisen opintokokonaisuuden liitettäväksi terveystiedon tunneille. Kehittämishankkeen tarkoituksena on erityisesti kehittää kauneudenhoitoalan terveystiedonopintoja. Tämä opintokokonaisuus tukisi nuoren seksuaalista hyvinvointia. Aihe käsittelee seksuaalista häirintää kauneudenhoitoalalla. Mitä seksuaalinen häirintä on? Entä jos kohtaamme jo opiskeluvaiheessa seksuaalista häirintää? Kuinka toimia, jos joutuu seksuaalisen häirinnän kohteeksi.

Opetusmateriaalin tarkoituksena on tehdä runko ammatillisille opettajille seksuaalisen hyvinvoinnin opettamiseen kauneudenhoitoalalla. Hankkeen tarkoituksena on kehittää yhteistyötä kauneudenhoitoalalla toimivien henkilöiden ja opettajien välillä, jotta saamme nostettua tietoisuutta seksuaalisen häirinnän olemassa olost. Ongelmana on, ettei seksuaalisen häirinnän yleisyyttä tunnusteta tai tunnisteta. Tämä johtaa helposti asian vähättelyyn.

Olemme aikaisemmin tutkineet seksuaalisen häirinnän yleisyyttä alallamme ja työstäneet infopakettin jaettavaksi oppilaille opintokokonaisuuden aikana. Muita yhteistyökumppaneita ovat Koulupoliisi Juha Puurula, seksuaalineuvoja Sari Kola, Komisario Vesa Toivola, Selkenevää –hankkeen työntekijät Katriina Bildjuschkin, esh-kätilö, auktorisoitu seksuaalineuvoja, seksuaalipedagogi (NACS) Susanna Ruuhilahti, kätilö, auktorisoitu seksuaalineuvoja, Authorized Sexuality Educator and Sexual Health Promoter (NACS).

6.1 Opintokokonaisuuden sisältö

Opintokokonaisuus sisältää tietoa siitä, miten voidaan edistää seksuaalista hyvinvointia, turvallisuutta, väkivallattomuutta ja tasa-arvoa kaikissa kauneudenhoitoalan työympäristöissä. Opintokokonaisuuden tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää miten seksuaalinen häirintä voi vaikuttaa omaan terveyteen ja hyvinvointiin. Pyritään tuomaan esille myös sitä, että vihjailevat puheet eivät ole hyvän tavan mukaisia eivätkä näin ollen kuulu normaaliin asiakaspalvelusuhteeseen. Tavoitteena on myös selventää, mitä tarkoitetaan seksuaalisella häirinnällä sekä selventää asiaan liittyvien käsitteiden eroa. Opintokokonaisuuteen kuuluu tärkeänä osana väestöliiton laatimien nuorten seksuaalioikeuksien läpikäyminen ja ihmiskäsityksen merkityksen pohtiminen.

Miten yksilön oma ihmiskäsitys vaikuttaa hänen toimintaansa kaikkialla? Theirin mukaan ihmiskäsityksellä tarkoitetaan sitä käsitysten, tiedon ja arvojen järjestelmää, johon perustuvat käsitykset siitä, mikä ja millainen on ihminen. Se muodostaa osan ihmisen maailmankuvasta ja käsityksestä. Ihmiskäsitys vaikuttaa suuresti myös ihmisen tapaan tehdä työtä ja täten esimerkiksi opettajan pedagogiseen ajatteluun (Their 1994, 46).

Opintokokonaisuus pitää sisällään myös lakiosuuden, jossa käydään läpi lakia seksuaalisesta häirinnästä ja seksuaalisesta väkivallasta. Mielestämme on tärkeää ottaa esille se, että asiasta on olemassa laki, johon voidaan tarpeen tullen vedota. Sisältöön on myös suunniteltu käsiteltäväksi työsuojelullisia toimenpiteitä silloin, kun epäillään seksuaalista häirintää sekä tietoa siitä, mihin voi ottaa yhteyttä tarvittaessa. Kokonaisuuteen sisältyy myös oppimistehtäviä, jotka olemme yhteistyössä Selkenevää –hankkeen laatimasta opintokokonaisuudesta muokanneet kauneudenhoitoalan kokonaisuuteen sopivaksi (selkenevää -hanke).

6.1.1 Seksuaalisuus

Tavoite:

Tavoitteena on avata seksuaalisuuden moninaisuutta ja määritelmiä. Pohditaan opiskelijan omaa suhtautumista seksuaalisuuteen ja seksuaalisuuden merkitystä hyvinvointiin. Pohditaan sukupuoli-identiteettiin liittyviä asioita ja omaa minäkuvaa.

Minäkuva tarkoittaa ihmisen käsitystä omasta itsestä. Minäkuva muokkautuu koko elämän ajan. Minäkuvaan vaikuttaa läheiset ihmissuhteet, kuten perhe ja ystäväpiiri. Vuorovaikutuksen kautta minäkuva muokkautuu ja rakentuu. Nykyään nuoren minäkuvaan vaikuttaa läheisten ihmissuhteiden lisäksi hyvin voimakkaasti media. Mannerheimin lastensuojeluliiton mukaan arkipuheessa nousevat median negatiiviset vaikutukset minäkuvaan vahvasti esille. Mediassa esiintyvät luonnottomat ”ihannehahmot” saattavat aiheuttaa itsetunto-ongelmia kehittyvässä iässä olevalle nuorelle. MLL:n mukaan median ihannemallit vaativat huomattavaa kriittisyyttä, koska ne tarjoavat usein ylikorostunutta seksuaalisuutta, väkivaltaa, ylivoimaisia kauneuden ja menestymisen tavoitteita. (mll.fi)

Alustuksena käytämme selkenevää -hankkeen diasarjaa joka käsittelee seksuaalisuuden määritelmiä. Tämän jälkeen oppilaat jaetaan ryhmiin ja pohditaan diasarjojen pohjalta:

- Mikä on niin sanottua normaalia seksuaalisuutta? Perustele miksi?
- Mikä on epänormaalia seksuaalisuutta? Perustele miksi?
- Mitä jos seksuaalinen suuntautumisesi olisi eri kuin nyt?
- Sukupuoli- identiteetti ja minäkuva
- Sukupuoliroolit

Seksuaalisuutta käsittelevien tuntien tarkoituksena on herättää ajatus opitun sukupuoliroolin merkityksestä itseemme. Pohditaan onko epänormaalia seksuaalisuutta olemassa ja miten seksuaalisuus vaikuttaa eri

sukupuolirooleihin. Oppimistehtävänä on tutustua selkenevää –hankkeen internet-sivuihin.

6.1.2 Seksuaalioikeudet

Suomen Seksologinen Seura ry kirjoittaa internet-sivuillaan seuraavasti: *”Seksuaalioikeudet ovat yleismaailmallisia ihmisoikeuksia, jotka perustuvat kaikille ihmisyksilöille luonnostaan kuuluvaan vapauteen, arvoon ja tasavertaisuuteen. Koska terveys on perustava ihmisoikeus, tulee myös seksuaaliterveyden olla perusoikeus”*. (Seksologinen Seura ry)

Väestöliiton internet-sivujen mukaan *”seksi ja seksuaalisuus mielletään usein vain aikuisten maailmaan kuuluvaksi. Parhaimmillaan seksuaalisuus on kuitenkin voimavara ja seksuaaliterveys tärkeä hyvinvoinnin osaa riippumatta siitä, onko seksuaalinen toiminta lainkaan ajankohtaista, esimerkiksi nuoren elämässä. Seksuaalisuus ja seksuaalioikeudet koskevat kaikkia ihmisiä, myös nuoria”*. (Väestöliitto)

Tavoite:

Tavoitteena on myös käsitellä arvojen ja ihmiskäsitysten merkitystä elämässä. Miten yksilön oma ihmiskäsitys vaikuttaa hänen toimintaansa kaikkialla? Theirin mukaan ihmiskäsityksellä tarkoitetaan sitä käsitysten, tiedon ja arvojen järjestelmää, johon perustuvat käsitykset siitä, mikä ja millainen on ihminen. Se muodostaa osan ihmisen maailmankuvasta ja käsityksestä. Ihmiskäsitys vaikuttaa suuresti myös ihmisen tapaan tehdä työtä ja täten esimerkiksi opettajan pedagogiseen ajatteluun (Their 1994, 46). Ihmiskäsitystä pidetään arvomaailmamme osana. Ihmiskäsitys pitää sisällään näkemyksen siitä, mikä on ihmisen tehtävä ja mikä hänen tarkoituksensa on. Ihmiskäsitys vaikuttaa suuresti yksilön taustalla siihen, millä tavalla hän esimerkiksi hoitotyössä kauneudenhoitoalalla suhtautuu asiakkaisiin ja minkälaisia asioita hän pitää asiakassuhteessa tärkeänä. Ihmiskäsityksiä on monenlaisia ja niihin voi

tutustua erilaisissa psykologian ja kasvatustieteiden kirjoissa. Tähän teemaan liittyen käsitellään seuraavia asioita:

- Pohditaan mitä seksuaalioikeudet tarkoittaa
- Mietitään mitä arvoja pidetään tärkeänä
- Mikä on ihmiskäsityksen merkitys elämässä ja hoitotyössä

- Asiaan liittyvä kirjallisuus
- Asiantuntijaluento tai vierailu

Seksuaalioikeudet tuntien tarkoituksena on perehtyä seksuaalioikeuksiin sekä pohtia omia arvoja ja ihmiskäsitystä. Lisäksi tavoitteena on näiden perusteella muodostaa käsitys ihmisyyden arvosta ja ainutlaatuisuudesta. Oppimistehtävänä on etsiä ja perehtyä aiheeseen liittyvään materiaaliin.

6.1.3 Seksuaalinen häirintä

Tavoite:

Tavoitteena on käydä keskustelua seksuaalisesta häirinnästä. Mitä on seksuaalinen häirintä ja kuinka seksuaalinen häirintä määritellään. Tavoitteena on lisätä opiskelijoiden kykyä toimia joutuessaan seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Perehtyminen toteutetaan toiminnallisilla menetelmillä. Oppilaat jaetaan ryhmiin, joissa he tutustuvat tutkimusaineistoon seksuaalisesta häirinnästä. Aineiston pohjalta käsitellään seuraavia asioita:

- Mitä tunteita tapaukset herättivät?
- Minkälaisissa tilanteissa häirintää voi tapahtua?
- Miten häirintä vaikuttaa sen kohdanneeseen?
- Pohditaan ammatillisuutta ja epäammattillisuutta
- Pohditaan ryhmässä miten voitaisiin toimia kyseisissä tilanteissa
- Laki seksuaalisesta häirinnästä (koulupoliisin luento)

Seksuaalista häirintää käsittelevien tuntien tavoitteena on, että nuori tunnistaa seksuaalisen häirinnän ja osaa suhtautua siihen syyllistämättä itseään. Tavoitteena on tietää ja tuntea lakeja, joita on säädetty kyseisestä asiasta.

6.1.4 Seksuaaliterveys

Tavoite:

Tavoitteena on tutustua erilaisiin seksuaalisuuteen liittyviin neuvonta- ja tukipalveluihin sekä niiden saatavuuteen. Tarkoituksena on saada asiantuntijaluento seksuaaliterveyteen liittyvään kokonaisuuteen. Seksuaaliterveyden edistäminen liittyy seksuaalikasvatuksen tavoitteisiin, kuten myös yksilöiden ja sukupuolten välisen tasa-arvon, tietojen ja asenteiden edistäminen. Nuoren itsetunnon perustaa rakennetaan jo lapsesta lähtien ja se on seksuaalikasvatuksen perusta. Nuoren tulee saada kokea itsensä tärkeäksi ja arvokkaaksi. Hyvän itsetunnon, tarpeelliset ja oikeat tiedot omaava nuori pystyy ennaltaehkäisemään parhaiten mahdollista riskikäyttäytymistä.

Väestöliiton mukaan seksuaalineuvonta perustuu vuorovaikutukseen ja on ammatillista asiakastyötä. Seksuaalineuvonnan keskeisiä aihealueita ovat sukupuolisuuteen ja seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset. Väestöliiton mukaan *”seksuaalineuvonnan palvelutarpeen katsotaan myös lisääntyvän tulevaisuudessa, koska nykyiset sukupolvet ovat suhteessaan seksuaalisuuteen erilaisia kuin aiemmat sukupolvet. Myös kulttuurin ylierotisoituminen vääristää ihmisten kuvaa seksuaalisuudesta ja luo epärealistisia odotuksia, joiden vastapainoksi tarvitaan asiallista tietoa ja neuvontaa”* (väestöliitto.fi). Tietoa osataan myös hakea aikaisempaa paremmin ja ehkä myös kynnys avun hakemiseen on madaltunut. Tähän teemaan liittyen käsitellään seuraavia aiheita:

- Mietitään pareittain minkälaisia auttavia tahoja on saatavilla
- Pohditaan milloin auttavia tahoja tulisi käyttää
- Onko mielestänne avun pyytäminen helppoa/vaikeaa
- Jaetaan infopaketti oppilaille ja käsitellään se yhdessä

- Terveydenhoitajan luento
- Vapaata keskustelua
- Yhteenveto opintokokonaisuudesta

Tavoitteena on, että nuori ymmärtää omat oikeutensa ja osaa hakea tarvittaessa apua oikeilta tahoilta.

6.2 Opintokokonaisuuden tavoitteet

Opintokokonaisuuden tärkeänä tavoitteena on herätellä oppilaita pohdiskelemaan seksuaalista häirintää ja sen mahdollisia seurauksia. Opintokokonaisuuden tavoitteena on luoda ymmärrystä siitä, mitä seksuaalinen häirintä saattaa vaikuttaa yksilön hyvinvointiin. Lisäksi tavoitteena on osata edistää omalta osaltaan hyvinvointia, tasa-arvoa, seksuaalista turvallisuutta ja väkivallattomuutta kauneudenhoitoalan työympäristöissä. Lisäksi tavoitteena on, että nuori ymmärtää omat oikeutensa ja osaa hakea tarvittaessa apua oikealta taholta.

6.3 Opintokokonaisuuden toteutus

Opintokokonaisuus on suunniteltu soveltuvaksi esimerkiksi terveystiedon opintojen yhteyteen tai ihan omaksi vapaasti valittavaksi kurssiksi. Opintokokonaisuuden toteutuksessa käsitellään aiheita seksuaalisesta hyvinvoinnista ja herätellään keskusteluja aiheen ympärillä eri teemoilla. Pohditaan erilaisia termejä ja sanastoa. Käytämme erilaisia videoita ja tallenteita aiheeseen liittyen. Tarkoituksena on käyttää luomaamme verkostoa hyödyksi ja pyytää asiantuntijoita luennoimaan aiheesta. Lisäksi käymme mahdollisesti tutustumiskäynnillä aiheeseen liittyvän asiantuntijan luona. Tietenkin otamme huomioon oppilaiden toiveet aiheeseen liittyvistä asioista. Oppilaiden oppimista edistetään erilaisilla oppimistehtävillä ja toiminnallisuudella.

6.4 Opintokokonaisuuden arviointi

Hyväksyttävän suorituksen edellytyksenä on, että oppilas on ollut läsnä ja osallistunut aktiivisesti tuntityöskentelyyn. Lisäksi häneltä edellytetään aiheeseen liittyvien tehtävien tekemistä sekä kurssin aikana jaettuun infopakettiin perehtymistä. Kurssin suorittamiseen voidaan käyttää myös numeraalista arviointia, jolloin numero määräytyy arviointikriteerien mukaisesti. Mikäli kurssi toteutetaan vapaasti valittavien opintojen puitteissa, saattaa tulla kysymykseen arvioinnin kohdalla, että kurssi merkitään vain hyväksytysti suoritetuksi.

Laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998) määrittää, että arvioinnilla ohjataan, motivoidaan ja kannustetaan opiskelijaa tavoitteiden saavuttamiseen ja tuetaan opiskelijan myönteisen minäkuvan kehittymistä sekä kasvua ammatti-ihmisenä. Opiskelijan ohjauksen ja kannustuksen lisäksi arvioinnin tulee tuottaa tietoa opiskelijoiden osaamisesta opiskelijalle itselleen, opettajille ja työnantajille sekä jatko-opintoihin pyrkimistä varten (OPH, 2009, 139). Päivi Atjosen mukaan arviointia tulisi tarkastella niin, että se ei olisi muusta pedagogisesta toiminnasta irrallaan, vaan se liitettäisiin osaksi oppimista. Arvioinnin tulisi hänen mukaansa helpottaa oppimista ja avata silmiä uudelle. Lisäksi arvioinnin tulisi Atjosen mukaan edesauttaa virhekäsityksistä luopumista. Hänen mukaansa useimmiten toimitaan niin, että vasta opetusjakson tai koulutuskokeilun lopussa ryhdytään miettimään, miten kokonaisuus tulisi arvioida. Tällöin turvaudutaan usein menetelmiin, jotka ovat itselle tutuimmat ja tavanomaisimmat (Atjonen, P. 2007, 20).

Ruth Pickford ja Sally Brown (2006, 4) sanovat, että opetussuunnitelmaprosessi pitäisi kääntää pääläelleen ja pohtia ensin oppimistuloksia ja näistä johtaa sisällöt ja tavoitteet opintokokonaisuudelle. Useissa teoksissa, joissa käsitellään arviointia esitetään kysymyksiä, joihin joudutaan arvioinnissa ottamaan kantaa (Atjonen 2007, 21).

Pickfordin ja Brownin (Pickford & Brown 2006, 4) mukaan arviointia määrittelevät kysymykset voisivat olla seuraavat:

Kuva 2 Arviointia määrittelevät kysymykset (Pickford & Brown 2006, 4)

7 SEKSUAALISEN HYVINVOINNIN INFOPAKETIN MERKITYS TYÖSSÄMME

Tarkoituksena on, että hyödynnämme infopakettiamme (Liite1.) aluksi opiskelijoidemme hyväksi. Terveystiedon opintojen yhteydessä opiskelijat saavat infopaketin, josta löytyy nuorille tietoa seksuaaliseen hyvinvointiin liittyen. Seksuaalisen hyvinvoinnin opas on suunnattu kauneudenhoitoalalle ja sen tavoitteena on ohjeistaa ja ennaltaehkäistä nuorten kokemaa seksuaalista häirintää.

Oppaasta käy ilmi nuorten seksuaalioikeudet, jotka vahvistavat nuorten kykyä puolustaa omia rajojaan. Opas tarjoaa tietoa seksuaalisen häirinnän erityispiirteistä sekä häirinnän esiintyvyyden tutkimustuloksista. Lisäksi oppaaseen on poimittu lakitekstiä koskien tasa-arvolakia sekä rikoslakia. Oppaan loppuun on kerätty auttavat tahot, joihin henkilö voi ottaa yhteyttä joutuessaan seksuaalisen häirinnän kohteeksi.

Toivomme opintokokonaisuuden ja infopaketin herättävän kiinnostusta jolloin sitä voitaisiin hyödyntää esimerkiksi muissa kauneudenhoitoalan oppilaitoksissa. Yhteistyökumppanimme ovat myös kiinnostuneita saamaan infopaketin itselleen, joten tätä kautta saamme myös levikkiä tuotoksellemme. Toivomme tämän projektin tuovan mahdollisuuden yhteistyöhön nuorten seksuaalisen hyvinvoinnin hyväksi tulevaisuudessakin.

8 POHDINTA

Opinnäytetyömme aihe selkiytyi jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Ohjaajan kanssa käytyjen keskusteluiden myötä aihe muotoutui lopulliseen muotoonsa. Olimme pyrkineet opinnäytetyötä silmällä pitäen tuottamaan opiskeluaikamme osan projekteistamme seksuaaliseen häirintään liittyen. Käsittelimme kauneudenhoitoalalla esiintyviä seksuaaliseen häirintään liittyviä tapauksia ja kokemuksia tarkoituksenamme päättää tutkimus opinnäytetyöhön. Opinnäytetyön tuotoksena suunnittelimme 2 opintoviikon mittaisen opintokokonaisuuden liitettäväksi esimerkiksi terveystiedon opintoihin tai vapaasti valittaviin opintoihin.

Alkuvaiheessa lähdimme tekemään tutkimusta, jolla kartoitimme mahdollista seksuaalisen häirinnän esiintyvyyttä kauneudenhoitoalalla. Aloittaessamme tutkimusta meillä oli ennestään jo tietoa siitä, että kauneudenhoitoalalla häirintää esiintyy. Tutkimuksen edetessä saimme otoksen ”vapaalla tarinankerronnalla”. Tarinoita saimme kaikkiaan 18. Osa tarinoista nauhoitettiin ja litteroitiin. Osan saimme kirjoitettuna tarinoina, niin että kirjoittajan henkilöllisyys ei hänen niin halutessaan paljastunut. Tarinoiden määrä jäi suhteellisen pieneksi siihen nähden, että tavoitimme huomattavan suuren joukon kauneudenhoitoalalla työskenteleviä ihmisiä. Asian arkaluonteisuus saattoi olla syynä suhteellisen pieneen otokseen.

Kyselyn esittäminen suoraan ei-länsimaalaisille naisille koettiin haasteelliseksi, koska heitä on lähes mahdoton lähestyä perhekokonaisuudesta irrallaan. Ulkopuolisten puuttuminen seksuaalikysymyksiin koetaan helposti hajottavana ja uhkaavana.

Miehiltä emme saaneet yhtään vastausta vaikka myös miehet kokevat seksuaalista häirintää. Miesten seksuaalisesta häirinnästä tehdään helposti vitsi. Ajatellaan, että naisten huomio olisi mukavaa, vaikka jotkut miehet voivat kokea huomion ahdistavana ja epämiellyttävänä.

Näistä syistä emme käsitelleet erikseen maahanmuuttajiin tai miehiin kohdistuvaa seksuaalista häirintää, vaan tutkimme yleisellä tasolla seksuaalista häirintää kauneudenhoitoalalla.

Tämän jälkeen lähdimme asiantuntijoiden kanssa analysoimaan tarinoita. Työstimme tämän perusteella seksuaaliseen hyvinvointiin liittyvän infopaketin. Infopakettiamme hyödynnämme opintokokonaisuuden yhteydessä, jolloin opiskelijat saavat hyödyllistä materiaalia itselleen.

Koostimme seksuaaliseen hyvinvointiin liittyen opintojakson, joka sisällytetään terveystiedon opintoihin oppilaitoksissamme. Opintokokonaisuuden työstäminen oli mielenkiintoista ja antoisaa. Tosin sopivasti löytyi myös haasteita, joihin saimme apua pedagogisten opintojemme kautta. Toivomme, että pystymme tulevaisuudessa hyödyntämään suunnittelemaamme opintokokonaisuutta osana kauneudenhoitoalan opintoja.

.

LÄHTEET:

Hakanen, M. Heinonen, U. Sipilä, P. 2007. Verkostojen strategiat, menesty yhteistyössä. Helsinki: Edita

Hirsijärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi

Jaskari, P. 2004. Kymidesign, muotoilu- ja tuotekehityskeskus, 2004. Design Management, yrityskuvan johtaminen. Porvoo: WS Bookwell

Niemelä S. 2002. Menestyvä yritysverkosto: Verkostonrakentajan ABC. Helsinki: Edita

Ojatalo, K. Moilanen, T. Rintalahti, J. 2009. Kehittämistyönmenetelmät Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOY

Peltola, T. 2008. Sukupuolinen häirintä ja ahdistelu työelämän lainsäädännössä. Teoksessa: Sari Näre ja Suvi Ronkainen. Paljastettu intiimi. Sukupuolistuneen väkivallan dynamiikka. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Pickford, R. Brown, S. 2006, Assessing skills and practice. London: Routledge.

Simons, M. & Salakari, I. 2006 Uuden liiketoiminnan verkosto : oppimisprosessin ohjaus toistuvassa projektiluonteisessa liiketoiminnassa: Työministeriö

Their, S. 1994. Pedagoginen johtaminen. Tampere: Tammer-paino Oy

Toivola, T. 2006. Verkostoituvaa yrittäjyys: Edita

Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu: Talentum

Vinkka, H. 2011. Seksuaalinen häirintä: PS-kustannus

Sähköiset lähteet:

Aaltonen, J. 2012. Turvataitoa nuorille opas 21, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2012: Juvenes Print: Tampere. Viitattu 23.3. 2013

<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/b953f441-755e-4daa-a3c8-6994b16fb718>

Apter, D. Eskola, M-S., Säävälä, M. Kettu, N. Väestöliitto. 2009. Maahanmuuttajien seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen. Helsinki. Viitattu 21.4.2013

<http://vaestoliitto-fi->

bin.directo.fi/@Bin/947b8beea37dc29d5e517508163b244/1366570092/application/pdf/906852/maahanmuuttajien%20seksuaaliterveys.pdf

Hautala, H. & Varsa, H. Tane. (Dno 14/43/08) Tasa-arvoasiainneuvottelukunta. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 24.3.2013

http://www.tane.fi/c/document_library/get_file?folderId=43493&name=DLFE-1052.pdf)

Hautala, H. & Varsa, H. Tane. (Dno 14/43/08) Tasa-arvoasiainneuvottelukunta. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 18.4.2013

http://www.tane.fi/c/document_library/get_file?folderId=43493&name=DLFE-1052.pdf

Mannerheimin Lastensuojeluliiton 2007-2009. Vanhemmat ja itsenäistynvä nuori -projektissa (VIN). Viitattu 18.4.2013

http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/lapset_ja_media/median_vaikutuksia/minakuva/

Opetin.fi 2011. OPH. Kauneudenhoitoalan tutkinnon perusteet, 2009. 139. taloudellinen tiedotustoimisto. Viitattu 29.3.2013

(<http://opetin.fi/tulevaisuuden-suomi/muuttuvaosaaminen/244-kehity-ja-kehita-tulevaisuuden-muutostekijaet.html>).

Opetushallitus. 2012. Väkivalta, kiusaaminen ja häirintä. Viitattu 18.4.2013

http://www.oph.fi/oppilashuollon_opas/yksilollinen_oppilashuolto/vakivalta_kiusaaminen_ja_hairinta

Opetushallitus. 2012. Oppilas ja opiskelijahuollonopas. Viitattu 29.3.2013

http://www.oph.fi/oppilashuollon_opas/yksilollinen_oppilashuolto/vakivalta_kiusaaminen_ja_hairinta.

Suomen Seksologinen Seura Ry. 1999. Hong Kong. Viitattu 18.4.2013

<http://www.seksologinenseura.fi/index.cfm?sivu=62>

Tertti, J. 2009. Miesten vaikea kertoa seksuaalisesta häirinnästä. Iltalehti. Viitattu 22.4.2013

http://www.iltalehti.fi/uutiset/200907059880570_uu.shtml

Toivanen, M. Bergbom, B. Työterveyslaitos 2013. Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä. Verkkojulkaisu: Helsinki. Viitattu 29.3.2013

http://www.ttl.fi/fi/tyoyhteiso_ja_esimiestyo/tyoyhteison_ristiriidat_ja_ratkaisut/seksuaalinen_ja_sukupuolinen_hairinta/sivut/default.aspx)

Toivanen, M. Bergbom, B. Työterveyslaitos 2012. Mitä seurauksia häirinnällä on työpaikalla. Verkkojulkaisu: Helsinki. Viitattu 29.3.2013

http://www.ttl.fi/fi/tyoyhteiso_ ja_esimiestyo/tyoyhteison_ristiriidat_ ja_ratkaisut/seksuaalinen_ ja_s ukupuolinen_hairinta/seuraukset_tyopaikalla/sivut/default.aspx

Vuorela, S. 2005. Haastattelumenetelmät. Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelytieteidenlaitos: Viitattu 4.3.2013

<http://www.cs.uta.fi/usabsem/luvut/3-Vuorela.pdf>

Väestöliitto. 2013. Seksuaalioikeudet. Viitattu 18.4.2013

<http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/ammattilaiset/tietopankki/seksuaalioikeudet/>

Väestöliitto.2013. Seksuaalineuvonta. Viitattu 18.4.2013

<http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/ammattilaiset/tietopankki/seksuaalikasvatus/seksuaalineuvonta/>

Yle Uutiset. Kotimaa. 5.7.2009 | päivitetty 27.5.2012. Viitattu 29.3.2013

<http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2009/07/m...45658.html>

Henkilökohtaiset tiedonannot:

Seksuaalineuvoja Sari Kola 21.11.2012

Seksuaaliterapeutti Riitta Perttula 23.12.2012

Komisario Vesa Toivola 18.11.2012

Katriina Bildjuschkin, esh-kätilö, auktorisoitu seksuaalineuvoja, seksuaalipedagogi (NACS) 11.12.2012

Susanna Ruuhilahti, kätilö, auktorisoitu seksuaalineuvoja, Authorized Sexuality Educator and Sexual Health Promoter (NACS) 11.12.2012

Seksuaalisen hyvinvoinnin infopaketti

KAUNEUDENHOITOALAN

SEKSUAALISEN HYVINVOINNIN INFOPAKETTI

SISÄLTÖ

ALKUSANAT

1 MITÄ TARKOITETAAN SEKSUAALISELLA HÄIRINNÄLLÄ?

2 TUTKIMUSTULOKSIA

3 LAKITEKSTIÄ

4 NUORTEN SEKSUAALIOIKEUDET

5 AUTTAVIA TAHOJA

6 KIITÄMME YHTEISTYÖSTÄ

ALKUSANAT

Seksuaalisen hyvinvoinnin opas on suunnattu kauneushoitoalalle ja sen tavoitteena on ohjeistaa ja ennaltaehkäistä nuorten kokemaa seksuaalista häirintää.

Opas tarjoaa tietoa häirinnän erityispiirteistä ja tutkimustuloksista. Oppaasta käy ilmi nuorten seksuaalioikeudet, jotka vahvistavat nuorten kykyä puolustaa omia rajojaan. Oppaan loppuun on kerätty auttavat tahot, joihin nuori voi ottaa yhteyttä joutuessaan seksuaalisen häirinnän kohteeksi.

1 MITÄ TARKOITETAAN SEKSUAALISELLA HÄIRINNÄLLÄ?

Käsitteellisesti seksuaaliseen häirintään liittyvät asiat ovat edelleen täsmentymättä, koska tilanteet, tekotavat, tekijät ja kohteet vaihtelevat suuresti. Arkikielessä käytetään rinnakkain ilmaisuja seksuaalinen häirintä ja ahdistelu, ei-toivottu seksuaalinen käyttäytyminen, seksuaalinen kaltoin kohtelu sekä seksuaalinen hyväksikäyttö. Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (1986/609) 7. pykälässä määritellään seksuaalisen häirinnän tarkoittavan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Seksuaalista häirintää ovat esimerkiksi seuraavat asiat, mikäli ne ovat luonteeltaan seksuaalisia tai seksuaalisesti värittyneitä käytöstä: sukupuolisesti vihjailevat eleet tai ilmeet, härskit puheet, kaksimielliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset, pornoaineistot, seksuaalisesti värittyneet kirjeet, sähköpostit, tekstiviestit, puhelinsoitot, fyysinen koskettelu ja sukupuoliyhteyttä tai muuta kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset. (Vilkkä H., 2011, Seksuaalinen häirintä)

2 TUTKIMUSTULOKSIA

Kouluterveystutkimuksessa 2011 oli otettu mukaan kysymys seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta. Tutkimuksen mukaan pelkästään Keski-Pohjanmaalla 8. – 9. luokkalaisista oli seksuaalista häirintää kokenut 47% ja seksuaalista väkivaltaa 12 %.

Lukiolaisista 1. – 2. luokkalaisista häirintää oli kokenut 42 % ja väkivaltaa 11 %

Ammatillisessa koulutuksessa olevista oli häirintää kokenut 45 % ja väkivaltaa 17 %.

3 LAKITEKSTIÄ

Tasa-arvolain (2009) mukaan työnantajan tulee ryhtyä toimenpiteisiin häirinnän poistamiseksi saatuaan siitä tiedon.

- Työnantajan tulee myös ennakolta pyrkiä estämään häirintätilanteiden syntyminen.
- Työturvallisuuslaki kieltää häirinnän epäasiallisena kohteluna, josta voi aiheutua työntekijän turvallisuudelle tai terveydelle haittaa tai vaaraa.
- Jos häirintä jatkuu, tai jos häiritty ei uskalla ottaa asiaa häiritsijän kanssa puheeksi, hän voi pyytää työtoverin tai työntekijän edustajan apua, ja yhdessä hänen kanssaan pyytää häiritsijää muuttamaan käytöstään.
- Erityisen tärkeää on että kaikki tilanteet, huolimatta siitä kuinka vähäpätöisinä häiritty niitä pitäisikin, kirjataan muistiin eli dokumentoidaan.

Seksuaalista häirintää koetaan paljon nykyään työpaikoilla, varsinkin kauneudenhoitoalalla sekä hoitoalalla.

Rikoslaisissa 17 ja 20 luvussa määritellään seksuaalinen häirintä seuraavasti:

1.1.1.1.1 21 § ([24.7.1998/563](#))

1.1.1.1.2 Sukupuolisiveellisyyden julkinen loukkaaminen

Joka tekee julkisesti sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan teon siten, että se aiheuttaa pahennusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä rangaistusta, sukupuolisiveellisyyden julkisesta loukkaamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

1.1.1.1.3 4 § ([24.7.1998/563](#))

1.1.1.1.4 Pakottaminen seksuaaliseen tekoon

Joka väkivallalla tai uhkauksella pakottaa toisen ryhtymään muuhun kuin 1 §:ssä tarkoitettuun seksuaaliseen tekoon tai alistumaan sellaisen teon kohteeksi ja se olennaisesti loukkaa toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava pakottamisesta seksuaaliseen tekoon sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Pakottamisesta seksuaaliseen tekoon tuomitaan myös se, joka käyttämällä hyväkseen sitä, että toinen tiedottomuuden, sairauden, vammaisuuden, pelkotilan tai muun avuttoman tilan takia on kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan, saa hänet ryhtymään 1 momentissa tarkoitettuun seksuaaliseen tekoon tai alistumaan sellaisen teon kohteeksi ja se olennaisesti loukkaa hänen seksuaalista itsemääräämisoikeuttaan.
([13.5.2011/495](#))

Yritys on rangaistava.

1.1.1.1.5 10 § ([24.7.1998/563](#))

1.1.1.1.6 Määritelmät

Sukupuolilyhteydellä tarkoitetaan tässä luvussa sukupuolielimellä tapahtuvaa tai sukupuolielimeen kohdistuvaa seksuaalista tunkeutumista toisen kehoon.

Seksuaalisella teolla tarkoitetaan tässä luvussa sellaista tekoa, joka tekijä ja kohteena oleva henkilö sekä teko-olosuhteet huomioon ottaen on seksuaalisesti olennainen. ([20.5.2011/540](#))

4 NUORTEN SEKSUAALIOIKEUDET

Kaikilla maailman nuorilla on sukupuolesta, ihonväristä, seksuaalisesta suuntauksesta tai terveydentilasta riippumatta seksuaalisina olentoina seuraavat oikeudet.

Oikeus elämään

- * oikeus olla oma itsensä ja tehdä itsenäisiä päätöksiä sekä ilmaista mielipiteensä.
- * oikeus nauttia omasta kehostaan ja seksuaalisuudestaan.
- * vapaus uskonnollisten tekstien, uskomusten, aatteiden ja perinteiden rajoittavista tulkinnoista tai omaan kehoon puuttuvista loukkauksista seksuaalisissa asioissa.
- * kukaan ei saa kiusata, syrjiä tai loukata nuorta hänen sukupuolensa, seksuaalisten erityispiirteidensä, kehittyneisyytensä tai kehittymättömyytensä vuoksi.
- * nuorta ei saa haukkua hänen seksuaalisuuttaan loukkaavasti (esim. huoraksi tai homoksi) eikä ahdistella seksuaalisesti.
- * Nuorella oikeus sanoa oma mielipide kun seksuaalisuuteen liittyvistä asioista keskustellaan tai niistä päätetään

Oikeus nauttia seksuaalisuudesta

- * oikeus olla turvassa, valita vapaasti haluaako avioitua tai pysyä naimattomana sekä oikeus perhesuunnitteluun.
- * oikeus seksuaaliseen suuntautumisensa mukaiseen tyydyttävään seksuaalisuuteen ja sukupuolielämään, kunhan ei vahingoita eikä alisteta ketään toista.
- * oikeus päättää itse haluaako toiminnallista seksiä ja haluaako jakaa näitä kokemuksia jonkun kanssa.
- * oikeus osoittaa seksuaalista halukkuutta ja oikeus peräytyä ja kieltäytyä missä tahansa seksuaalisen tapahtuman vaiheessa.

- * oikeus saada riittävästi tietoa ja välineitä ehkäistäkseen suunnittelemattomia raskauksia .
- * oikeus ajoissa ja oikein tehtyyn raskauden keskeytykseen ja oikeus myös jatkaa raskauttaan ja saada tällöin kaikki tarpeellinen tuki.

Oikeus tietoon seksuaalisuudesta

- * oikeus tietoon ehkäisy menetelmistä, sukupuolitaudeista ja omista oikeuksistaan .
- * aikuisten tulee kertoa nuorille seksiin liittyvistä riskeistä sekä niistä menetelmistä, joilla riskejä voidaan välttää.
- * nuorelle tulee tarjota myös tieto seksuaalisuuden luonnollisuudesta ja keinoista, joilla seksuaalista tyydytystä, onnellisuutta ja tasapainoa voi turvallisesti kokea.
- * nuorille tarjotun tiedon tulee olla muodossa jonka he ymmärtävät.
- * neuvontaa ja ehkäisyvälineitä sekä seksuaaliterveydenhoitoon tarkoitettuja lääkkeitä tulee olla nuorten saatavilla heille mahdollisissa paikoissa, mahdolliseen aikaan ja mahdollisella hinnalla.
- * aikuisilla on velvollisuus tiedottaa nuorille heidän seksuaalisista oikeuksistaan, jotta he ymmärtävät vaatia niitä ja suojella itseään.

Oikeus suojella itseään ja tulla suojelluksi

- * oikeus suojella itseään ja tulla suojelluksi suunnittelemattomilta raskauksilta, sukupuolitaudeilta ja HIV:ltä sekä seksuaaliselta hyväksikäytöltä.
- * yhdenkään nuoren terveys ei saa vaarantua seksuaalisuuden vuoksi.
- * ketään ei saa painostaa riskeihin seksiin liittyvissä asioissa, eikä esimerkiksi vaatia seksiä tai suojaamatonta seksiä.
- * aikuisten on järjestettävä nuorille riittävästi neuvontaa ja tiedotettava siitä.
- * aikuisten on määrätietoisesti taisteltava vastaan häiriintyneiden yksilöiden halua käyttää nuoria tai lapsia seksuaalisesti hyväkseen.

Oikeus seksuaaliterveydenhuoltoon

- * joka on luottamuksellista, korkeatasoista, ja johon nuorilla on varaa ja jota annetaan molemminpuolisella kunnioituksella.
- * oikeus nopeasti saatavilla oleviin seksuaaliterveydenhuollon palveluihin, joissa heitä hoitavat nuoria kunnioittavat ja heidän kanssaan yhteistyön kykenevät aikuiset.
- * seksuaaliterveydenhuollon palvelujen tulee lähteä nuoren tarpeista, eikä sukuelinten tutkimus tai hoito ei koskaan saa olla kivulias tai loukkaava.

* palvelujen on oltava luottamuksellisia, niin ettei kukaan ulkopuolinen saa tietoonsa nuoren käynnin syytä.

* nuorille tarjotut seksuaaliterveydenhuollon palvelujen tulee olla alueellisesti ja laadullisesti tasa-arvoisia.

Oikeus osallistua

* ohjelmien suunnitteluun nuorille nuorten kanssa.

* oikeus vaikuttaa nuoria koskeviin päätöksiin.

* todellinen mahdollisuus vaikuttaa heitä koskeviin suunnitelmiin ja päätöksiin seksuaali- ja lisääntymisterveysasioissa.

* oikeus olla mukana suunnittelemassa nuorten seksuaaliterveyden palveluja.

<http://www.vaestoliitto.fi/nuoret/seksi/seksuaalioikeudet>

5 AUTTAVIA TAHOJA

Paikalliset ja alueelliset palvelut

Yleinen hätänumero 112

- poliisi, www.poliisi.fi
- sosiaalipäivystys (kiireelliset asiat virka-ajan ulkopuolella)

Apu ja tukea saat myös

kuntasi terveyskeskuksesta, äitiys- ja lastenneuvolasta, seurakunnan diakoniatyöntekijältä, työterveyshuollosta, sosiaalitoimistosta, mielenterveystoimistosta, nuorten psykiatrisen poliklinikka, perheneuvolasta, A-klinikalta, nuorten päihdepalvelut, seurakunnan perheasiainkeskuksesta ja oikeusaputoimistosta

Valtakunnallisia palvelunumeroita

Naisten Linja 0800 02400

Ensi- ja turvakotien liitto 09 4542 440

Rikosuhripäivystys

- auttava puhelin 0203 16116
- juristipuhelin 0203 16117

Raiskauskeskus Tukinainen 0800 97899

Maksuton juristipäivystys väkivallan uhreille ja ammattiauttajille
0800 97895

Suomen Mielenterveysseuran valtakunnallinen kriisipuhelin 010 95202

Monikulttuurinen voimavarakeskus MONIKA väkivaltaa kokeneille
maahanmuuttajaisille 09 6922 304

Maria-Instituutin avoin linja väkivaltaa käyttäville naisille 09 7562 2260

Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten puhelin 116 111

Lyömätön Linja/Miessakit ry 09 612 66 212

Lyömätön Linja Espoossa 09 276 6280

Folkhälsan Ungdomstelefonen 0800 151100

Väestöliiton Poikien puhelin 0800 94884

Tietoa ja keskustelupalstoja netistä

Ensi- ja turvakotien liitto: www.ensijaturvakotienliitto.fi

Exit-hanke: www.exithanke.fi nuorten vastikkeellista seksiä

ennaltaehkäisevä hanke

Folkhälsan: <http://www.folkhalsan.fi/startside/Var-verksamhet/>

Ung-och-skola/ - tukea ja tietoa nuorille ruotsiksi.

Lyömätön linja Espoossa: www.lyomatonlinja.fi, Apua miehille, jotka ovat käyttäneet tai pelkäävät käyttävänsä väkivaltaa lähisuhteissa.

harrastusryhmiä ja vertaisryhmiä

Raiskauskriisikeskus Tukinainen: www.tukinainen.fi - tietoa ja kriisitukea seksuaalista väkivaltaa koskevissa tilanteissa ja kysymyksissä, oikeudellista tukea puhelimitse juristipäivystyksestä.

Rikosuhripäivystys: www.riku.fi - auttaa rikoksen tai sen yrityksen kohteeksi joutunutta, todistajaa tai läheistä tarjoamalla tukea ja neuvontaa.

Seksuaalinen tasavertaisuus ry: www.seta.fi

Transtukipiste: www.transtukipiste.fi psykososiaalisia tukipalveluja transihmisille, sukupuoliristiriitaa tai sukupuolen monimuotoisuutta kokeville ja heidän perheenjäsenilleen. Transtukipiste tarjoaa sekä maksutonta ammatillista keskusteluapua että vertaistukea.

Trasek: www.trasek.net Potilasyhdistys Trasek ry on valtakunnallinen sukupuolivähemmistöjen yhdistys ja Suomen Potilasliitto ry:n jäsenjärjestö.

Yhdistys ajaa sukupuolivähemmistöjen asiaa niin yhteiskunnallisen vaikuttamisentasolla, sukupuolivähemmistöihin kuuluvien henkilöiden ihmisoikeus- ja syrjintäasioissa kuin lääketieteellisten hoitojen kehittämisenkin saralla.

Tyttöjen talo: www.tyttojentalo.fi - avointa tyttötoimintaa, harrastusryhmiä ja vertaisryhmiä

Väestöliiton nuorten sivut: www.vaestoliitto.fi/nuoret - tukea ja vastauksia seksuaaliterveyteen liittyvissä kysymyksissä.

<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/b953f441-755e-4daa-a3c8-6994b16fb718>

KIITÄMME YHTEISTYÖSTÄ

Seksuaalineuvoja Sari Kola, Komisaario Vesa Toivola, Selkenevää! –hankkeen työntekijät Katriina Bildjuschkin, esh-kätilö, auktorisoitu seksuaalineuvoja, seksuaalipedagogi (NACS) Susanna Ruuhilahti, kätilö, auktorisoitu seksuaalineuvoja, Authorized Sexuality Educator and Sexual Health Promoter (NACS)

Pinni-lehden artikkeli (nro.6/12)

Miksi kauneudenhoitoalalla työskentelevät saavat epäkunnioittavaa kohtelua?

Hyvin moni kampaajana, parturina tai kosmetologina työskentelevä on joutunut työuransa jossakin vaiheessa seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Kuvitellaanko heidän tarjoavan myös seksipalveluja?

Seksuaalinen häirintä on aina tarkoituksellista käyttäytymistä, joka voi ilmetä monin eri tavoin. Se voi olla fyysistä koskettelua tai pelkkää puhetta, jonka kohde tuntee vastenmieliseksi. Häirinnästä saatetaan vaieta, koska kohde pelkää leimaantumista ja häpeää. Myös kollegat saattavat vaieta tai kieltää koko ongelman ja kohteen saattaa olla vaikea saada apua.

Epäasiallinen käytös saattaa hämentää ja askarruttaa sen kohteeksi joutunutta. Saatetaan puntaroida, onko asia tarpeeksi vakava, jotta sen voisi ottaa puheeksi. Epäillään omaa reagoittherkkyyttä. Häirintä voidaan kokea hyvin eri tavoin. Ylemmässä asemassa olevan työntekijän harjoittama häirintä koetaan pahempana kuin kollegan. Siihen voi liittyä uhkaa, pelätään esimerkiksi työpaikan menettämistä. Flirttailua ja häirintää voi olla vaikea joskus erottaa toisistaan, sillä ihmisten sietokyky ja kokemukset ovat erilaiset.

Seksuaalista häirintää esiintyy hyvin yleisesti lähes kaikilla työpaikoilla ja ajoittain räikeimmät tapaukset nousevat otsikoihin. Yleensä ovat kyseessä tunnetut julkisuuden henkilöt, suurten yritysten työntekijät tai johtavassa asemassa olevat henkilöt. Valitettavan usein nousee otsikoihin myös nuoriin tyttöihin kohdistuva törkeä seksuaalinen häirintä, josta seuraavan luvun teksti esimerkkinä:

**HELSINKILÄISKAMPAAJALLE
EHDOLLISTA TYÖHARJOITTELIJAN
HYVÄKSİKÄYTÖSTÄ**

Työharjoittelussa ollut tyttöä pu-
ristellut helsinkiläiskampaaja sai hovi-

oikeudessa puoli vuotta ehdollista vankeutta. Hovioikeus piti ennallaan käräjäoikeuden tuomion.

15-vuotias tyttö oli tullut kampaamoon työharjoittelijana ja jatkanut sen jälkeen työskentelyä epäsäännöllisesti noin puolen vuoden ajan. Tytön mukaan ahdistelu alkoi seksiviteinä ja eteni rajumpiin tekoihin. Oikeus katsoi miehen muun muassa työntäneen käteensä tytön paidan alle useita kertoja, puristelleen hameen alta ja ehdottaneen seksiä. Hän oli myös esitellyt paljasta sukupuolielintään.

Tuomioon vaikutti myös vapaudenriisto ja vahingonteko, joiden uhrina oli miehen naisystävä. Miehen katsottiin pitäneen naista kerran yön yli väkisin kotonaan. Tuomittu määrättiin maksamaan tytölle 2500 euroa korvauksia kärsimyksestä ja tilapäisestä haitasta. Naisystävälle hänen on maksettava muun muassa 500 euroa kärsimyskorvauksia.

(MTV3 - STT) Julkaistu 01.04.2012
12:39

Mitä pidetään seksuaalisena häirintänä?

Ei ole niin vähäpätöistä häirintää, ettei sitä voisi häirinnäksi kutsua ja ettei se olisi vakavasti otettavaa. Seksuaalinen häirintä voi ilmetä muun muassa sukupuolisesti vihjailevina eleinä tai ilmeinä, fyysisenä kosketteluna, härskeinä puheina, kaksimielisinä vitseinä sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevana huomautuksina tai kysymyksinä. Se voi ilmetä myös sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevana ehdotuksina tai vaatimuksina ja jopa raiskauksena tai sen yrityksenä.

Seksuaalinen häirintä kauneudenhoitoalalla opinnäytetyön aiheena

Teemme opinnäytetyönä tutkimusta seksuaalisesta häirinnästä kauneudenhoitoalalla. Jonka tuloksena on opas kauneudenhoitoalan opettajille

sekä alan parissa työskenteleville. Sen tarkoituksena on auttaa opastamaan seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutuneita sekä auttaa välttämään tilanteita, joissa voi joutua häirinnän kohteeksi.

OLETKO SINÄ kauneudenhoitoalan ammattilaisena tai opiskelijana joutunut seksuaalisen häirinnän kohteeksi asiakkaan, työkaverin tai esimiehen taholta?

Kerro kokemuksistasi omasta näkökulmastasi. Kuinka olet häirinnän kokenut? Miten seksuaalinen häirintä on ilmennyt? Kenen taholta? Kuinka pitkään häirintää kesti ja puuttuiko esimies häirintään? Miten seksuaalinen häirintä vaikutti työmotivaatioosi ja omaan identiteettiisi? Kaikki asiaan liittyvät tapaukset otamme kiitollisina vastaan.

Voit kirjoittaa tarinasi seuraavaan osoitteeseen täysin anonymisti, mutta mainitse ikäsi, sukupuolesi ja työtehtäväsi:

seksuaalinenhairinta.kaho@gmail.com

KIRJOITTAJAT:
ESTENOMIOPIKSELIJAT
ARJA SARIN JA
ANITA REINIKAINEN

www.pinni.fi

**PINNI KYSYI nettisivuil-
laan kesän ajan: "Oletko
joutunut seksuaalisen
häirinnän kohteeksi
asiakkaan, työkaverin tai
esimiehen taholta.
53 % (39 vastaajaa)
vastasi "en lainkaan",
42 % (31) vastasi "joskus"
ja 5 % (4) vastasi
"kyllä, usein".
Vastaaaja oli
yhteensä 74.**

Aihepiirisuunnitelma

Seksuaalinen hyvinvointi 2 ov

Seksuaalinen hyvinvointi

Seksuaalisuus

Kurssin tavoitteet,
seksuaalisuuden
määritelmät, termit

Keskustelua eri
teemoista
ryhmittäin,
oppimistehtäviä

Seksuaalioikeudet

Arvot, ihmiskäsitys,
testien tekeminen,
seksuaalioikeudet

Asiantuntijaluento,
sivustoihin
tutustuminen,
kirjapiiri

Seksuaalinen häirintä

Mitä tarkoitetaan,
käsitteiden
määritelmät

Esiintyminen
kauneudenhoito-
alalla, keskustelua,
ryhmätehtävät

Sek

Se
pa
ta

As
tai
op

